

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

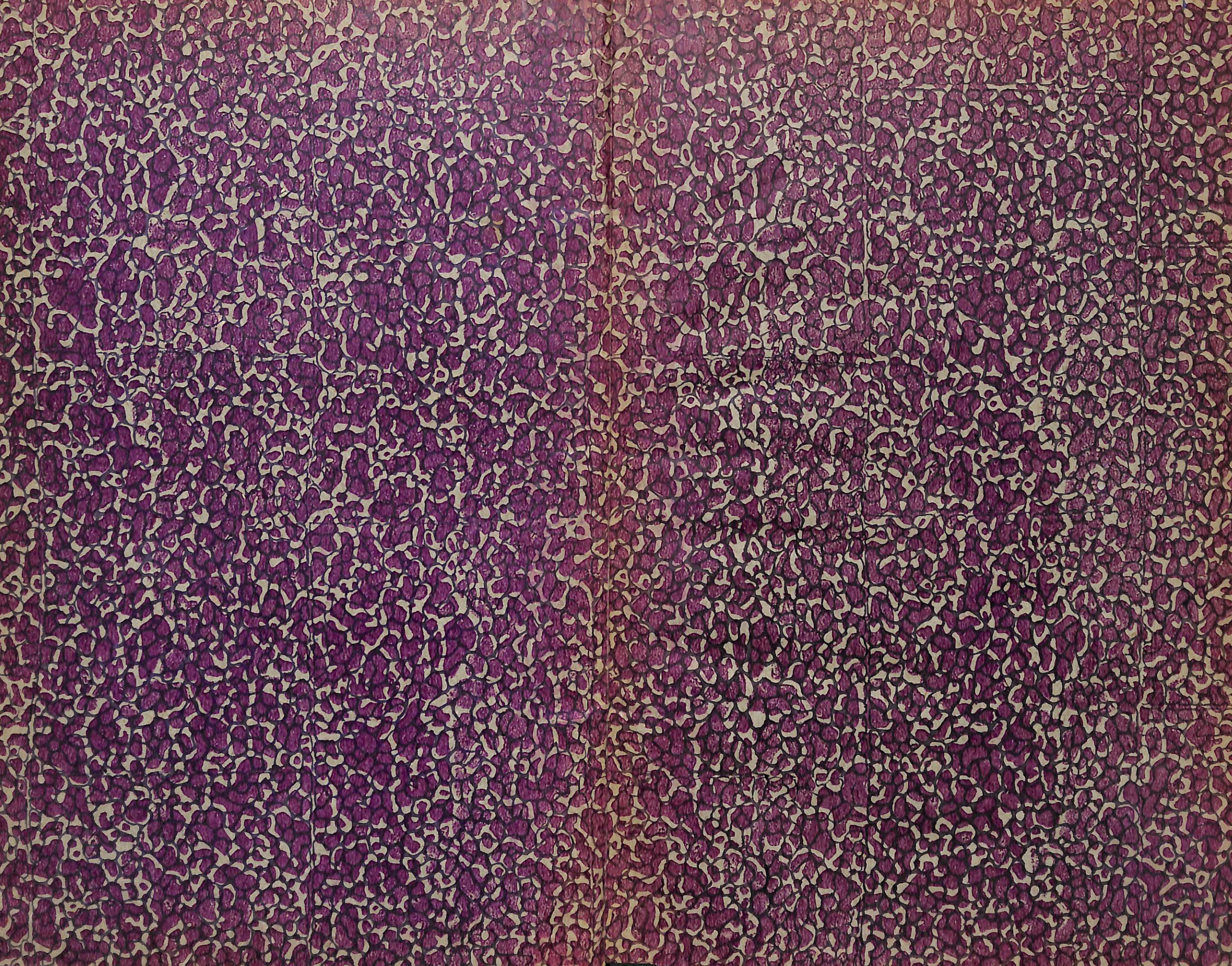
Adapt — remix, transform, and build upon the material

U 7V
1916

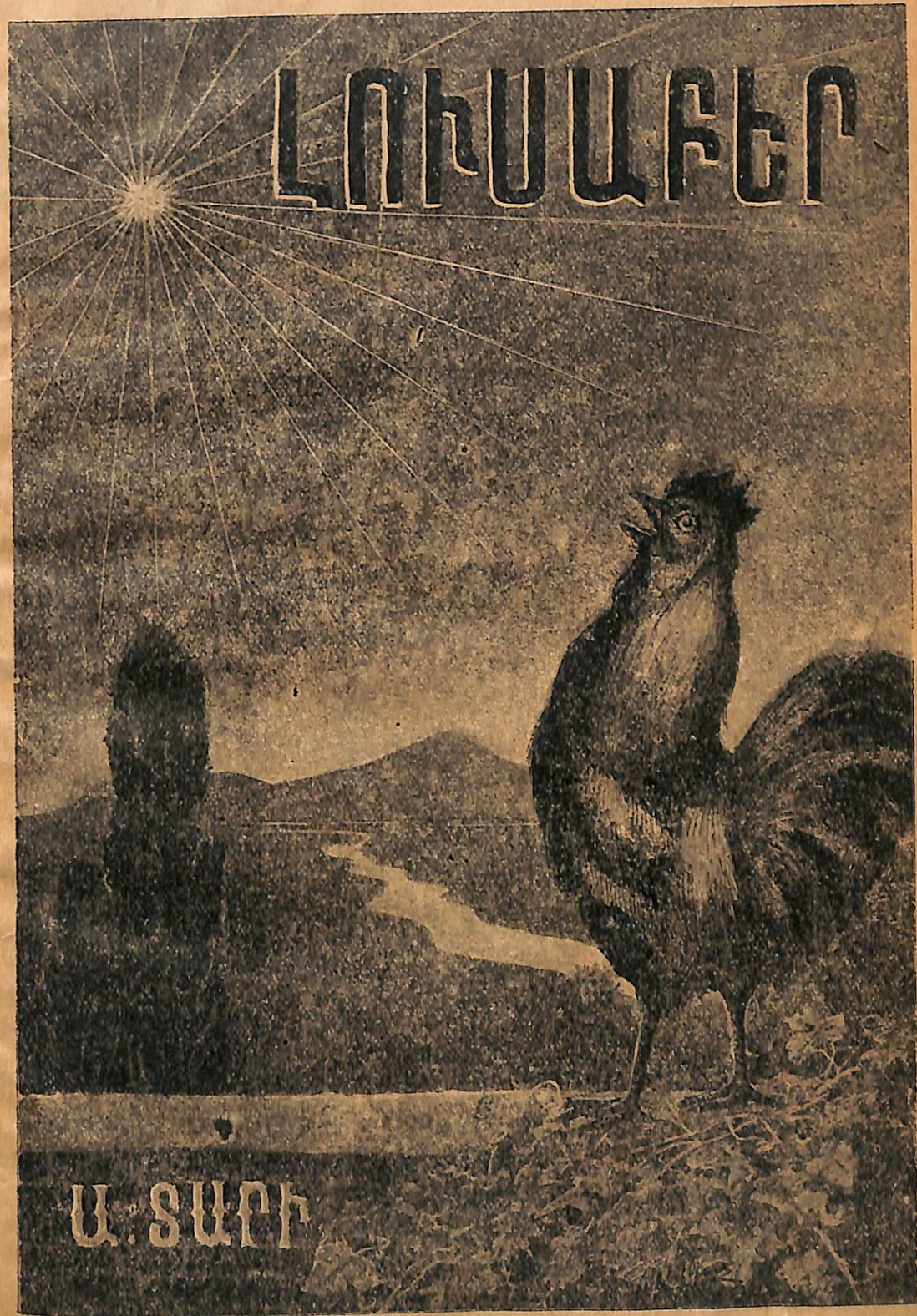
3672

1916

491.99-8
L-61

2010

24

A P M.
4-258a

Կովկասի ուսումնարանական օրցանի հոգաբարձուի կողմից բայանում է օրգել
դասագիրք պետական դպրոցների համար

491.99-8
L-61

ԼՈՒՍԱԲԵՐ

Ա. ՏԱՐԻ

ԱՅՐԲԵՆԱՐԱՆ ԵՒ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

Կ Ա Ջ Մ Ե Ց Ի Ն

ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ, ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ ԵՒ Լ. ՇԱՆԹ

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ա Ջ Ա Ր Դ Ե Ց
Վ. ԱՄԻԿԵԱՆ

ՏԱՆԵՐՈՐԻ ՏԻՊ

42002

4/566

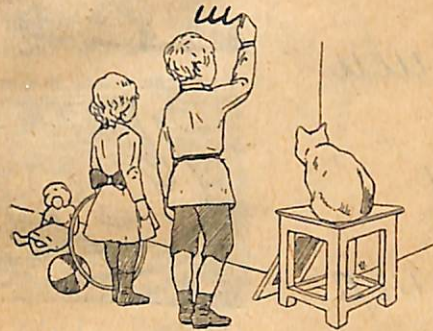
անոթ 3410

Մեր ինքնուրոյն եւ փոխադրած յօդածների, ինչպէս եւ մեր նկարների արտատպութեան իրատունքը վերապահում է

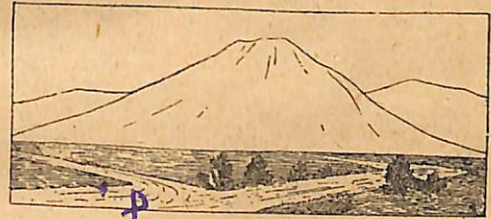
Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս
Տպարան Ն. Աղանեանի, Պօլից. 7
1916

14360

Ա Յ Բ Բ Ե Ն Ա Ր Ա Ն

ա
ա ա ա

ա
ա ա ա, ա ը ա

ա ա ա,

ա ը ա.

ա ա ա

ա ա ա

ա ա ա

ա ա ա,

55187-ա

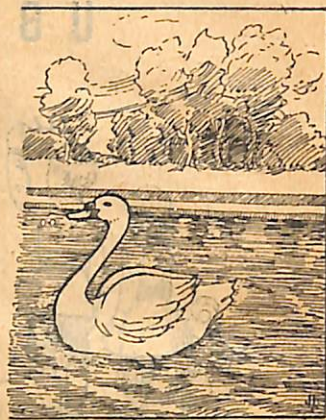

1511-63

50054

Կար
 Կարաւ
 Կարս
 Կարար

արարար արարար Կարարար

Կարար
 րր. Կրր
 Կրրար
 արարար

արար, արր Կարար
 արր, Կարար, արար արր

արար, արար
 արարար, արարար.
 Կարար. Կարար

արարար արար արար Կար
 արարար. արր արար

Տար
 Տարար

Տար, Տար, արար.
 Կար, արար, արար.
 Տր Տարար արար,
 րար արարար արար արար.

ՏոՏ

դոճը, կոճը,
կոպ, կոպիչը -
կար Տի Տորի,
կարՏիր Տորի.
Տի պոկի, կորի.

Տարածիք

կրն զրկրն, պարոն
Տի աճան պանիր
Ըսս պիչրի զանի
Ըսսանկ իճ Ըսսերկրն

Ըսս

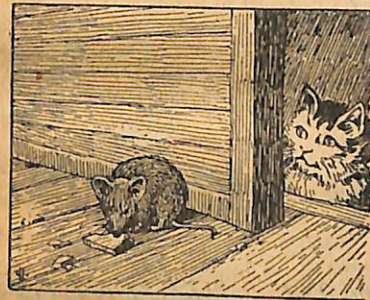
Ըսսանկ

կսս, սսկսս,

զսսսս, սսսսս,

զսսսս, կոսսս.

սսիկ, սսսիկ.

Տուկ ու կարու

կարուն կուչի

իճ կարուն սուր սրսս ունի.

կարուն սսսսկի ունի.

զոճը կարուն, սսսս.

ուլ

ուլիկ, իլիկ.

լու, լուր, լուլ լուր.

լար, լոր, աալոր.

աարի ուրիս արուս լուրիս.

կրկու

կրկունս աաաի կու-կու, կու-կու.

կարունս աաաի Տրուու, Տրուու.

ուլիկը աաաի Տը-կը-կը-կը.

գար Տի կրգորը աապունս.

աաաար լրուու. -

Բրկու Բլակ

Բու լու Բլակ ունիւ.

Բլ. Բլակ քաւ.

Տաւուկը Բլակ, Բլակ.

Բրկուր, Բրկուր Բլարաւս.

Տէկ կուպէկ

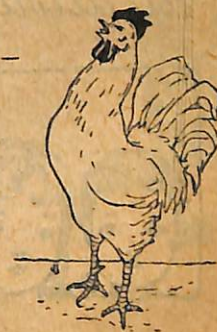
քէր, քէրքէր, քաւուքէր

ուր էրը Բրէկ իրիկունս.

քաւունս էր. կրքաւկը էր.

Տէկ, Տէկ էլ կաւիք Բրկու-

կուկուպի - կու.

Վարժամ զարդեր

Աս է Վարժամ զարդեր.

էս էլ արուն Նրժեր,
արուն Ններեր, արուն

Ններեր.

Նսարուրի զան ուրուր,

Նրանի պարիկ նանր,

Տուկ Վարկուր, սուս Նրասեր,

լալան Նրան.

էս էլ էս...

Ններուր Նանաս, էր լալ
բճանաս

Միանի Տուկ

Կար ի Տանուկ.

Ններ Միանի:

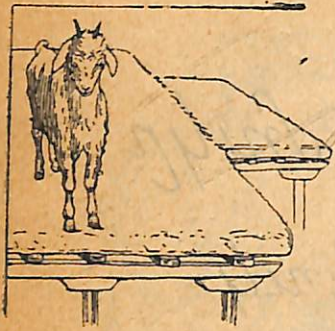
Պարիկ Տուկ Տրաս Միանի
Էրպարանի զան:

- Պասի, Տուկ, Տուկ, - սուս
Տանուկ:

Կարուն Տրաս զուն ու
Տուկ զարաս:

- Վուրս, պասի, իճ
պարիկ Տուրս, զուն
իճ լալ Տուրս, - լալս
էր Տանուկ:

Ընունիկի ույիկը:

- Եւււ, Եւււ, ո՛ր է ի՞ժ
ույիկը, - աւաւ Ընունիկը:

- Եւաւ կըզոտըրը:

- Նկուպիւրան ույիկ:

Մունն արի, զունն արի:

Արասիւր լուսիկը

Լուսիկը Տէկ կոպէկ ունէր:

Շնկաւ Տի կըրպակ ու աւաւ

- Առըր Տըկրաւը զոտը:

Լաւ զիկնիկ զոտը: Շնկի

Տարիք զոտը: Երկար պարանն զոտը:

Նէս կոպէկ էլ ի՞նչ զոտը:

Նորէ ու ամսոյր

Սէլ ամսոյրը ԲԿԷ ԲԵ,
ԲԵ սէլ սարիւն Ըրարի ԲԵ,
պարաննէրը Ըտրի ԲԵ,
Տիւր արիւր կապի ԲԵ:

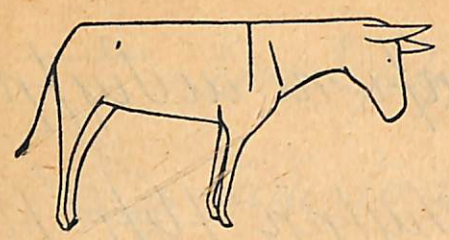
Նորէ կըզոտի կապիւրը,
Բիւր արաւ էր ամսոյրը,
Էլ ի՞նչ, Էլ ի՞նչ լուսիքիս,
լուսիքիւր սիւրճիս:

Նկունն - կապուկ

Եւ Տֆեակ, Ըս Տֆեակ.

- ՆորՏֆեակ:

52

շուն

Սիրտի Նշանքիկ

Ես էլ աշակերտք ի՞նչ էս քարի:
Երկու ասիս է ուսումսարան
Ի՞նչ ճշտի:

Երկերքս Ներշակն է: Ես
չար լաւ աշակերտք է:

Միս, էս շունք էս ի՞նչ Երկարի:
էն էլն էլ: Երկարի շարք ի՞նչ
սիրուն: շարք-շարք Երկարուն ի՞նչ:
Ներքաշէս.

Մաշի՞ն, քաշիս - Ներքաշէս:

Միդու

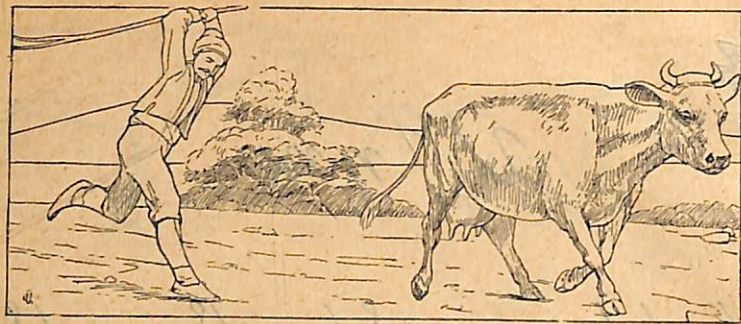
Նորէր շողը ընկաւ քն սարին,
սարի կարսարին,
Բի՛ր, քրդաս, Բի՛ր:

Միդուն էլ իր ընդ քրմակէն իլաւ
քն սարերը լաւ.
Բի՛ր, քրդաս, Բի՛ր:

Նդունակն ու Նդասին.

Նդունակը դո՛ւ, դո՛ւ,
Տի՛ր Նդասին ադո՛ւ, ադո՛ւ

ՄԿՐ ԿՈՎՐ

ՄԿՐ ԿՈՎՐ շԱՐ ՎԱՐ ԷՐ
ԱՍՎՈՐԻՒ, ՏՐՎՆՈՒՄ ԷՐ ԱՐՎՈՐԻՐ
ՈՒ ՎՐԱՍԱՍՈՒՄ:

ՄԿ ԻՐԻԿՆՈՒՆ ԷՆ ԸՆԿԻ ԷՐ ՎԱՐ-
ԱՎՐ ՄՆՎԱՏԱՐ ԱՐՎՐ:

ՄՆՎԱՏԱՐ ՎՏԱՒԷ ԷՐ ՈՒԴՊԱՆՈՎ
ՎՐԻՒ ԷՐ ՈՒ ՎՐԻՒ:

ՄԿՐ ԿՈՎՐ ԷՆ ՎԱՐԱՎՐ ՄՆՎ-
ԱՏԱՐ ԱՐՎՐ ԿՐ ՏՐՎՆԷՐ:

ՄՐՐԻՐ

ՄՐԻՐԱՆԻՐՐ ՎՐՎԱԿՈՒՄ
ՇՈՊԱՆՈՒՄ ԷՐԵ:

ՄԿՐԱԿԵՆ ԷՆ ԲՆՎՐԻՂ ԷՐ. ՈՐԱՄԻ
ՈՐԱՄԻ ԽԱՊՈՒՄ ԷՐ ՎՐՎԱԿՈՒՄ:

ՄՅԿ ԷՆ ՎՏԱՍԻ ՏԻ ԽՈՂՈՐ ԱԷ-
ՂՈՆԵ ՏԻ ԿՐՎՈՐ ԿԱՂԻ Է ՈՐՎՈՒՄ
ԽՈՎՐԻՐՈՒՄ:

ՄԿ ԱՄԻՒ, ՄԿՐԱԿԵՆ ԸՈՐ
ՎՐՐԻՐԻՆ Է ԻՂԷ:

ՈՐԱՄԻ ՄԿՐԱԿԵՆ ՎՐՐԻՐՈՐ ՄԿՐԱԿԵՆ

Դույն Դասեր

Դուրսաւ իրիկունն էր:
Դասեր շաշակով կաւ
էր կրքուն:

Մէկը ըրրանն զբաւա
նը ըսկրաւաւ աղաղակելի.

- Դըրնասի, ա՛յ իըրնասի, զբաւա
ժիր շունը:

- Նիշո՞նը... Եկա՛ն, Բկա՛ն
աշունը, - աւաւ Դասեր

- Ես ժիր շունն ի՞նչ աւուն.
նը կորաւ. էս զբիդ
Բկաւ, է

- Կա՛ն է, կա՛ն է, շաշակը ըրա
կաւ է. զբաւուն ի՞նչ կրքունը
կարկազդէն, - աւաւ Դասեր:

Պուկասն ու Վարսեֆէկը

Պուկասը Տարտըրը արտիկա
Տարը կրքրի էր: Վարսե-
ֆուն էր ու լալիս էր:

Վարսեֆէկը իր սաֆըր
զարաւ ու սաւաւ.

- Մի՛ լար, Պուկասիկ,
Տի՛ լար. էր Տարտըկը զոտը,
ի՞նչ սաֆըրով կը կարտ:

Պապարի խոյր

Պապարի Տի խոյ ունէր:

խոյր ապար ապար վապ-
 վրդում էր աճիւն զիդ: Երազում
 էր զանապան զիդ՝ իրում իւ
 ադրոյ կիդրոյ վապում էր
 Պապարի վրա:

Պապարն էլ իր խոյունկն
 կադին էր զապի:

Կաշաղակ

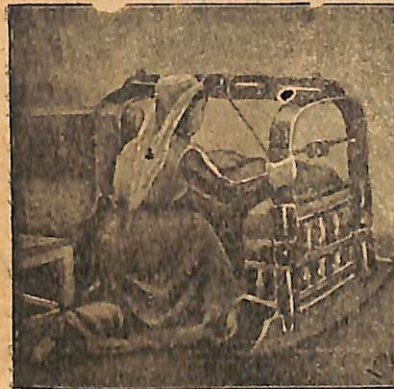
Քնւ է. էր ինւ է.
 պարուն կաշաղակ.
 էր ինւ աղաղակ.

Կի՞ր չունէս, ինւ է: -

իսկ կաշաղակը իրն է կանչում:

„ըր-կա, ըէ, ըէ, ըր-կա, ըէ, ըէ“

Օրօր

Օրօր, օրօր.

ի՛՛ս սիրունիկ.

օրօր աւի՛՛՛

ու Եանաս.

Իրկար ապրիս, կարճի՛ր օրի՛ր.

կարճի՛ր ապրի ունիւս:

Մի գրկիր

Դուք ու մուգ է գրկիր
Մեծու: Միմի իրկու
չալակով զուր է կրում
արրա նրա քուր:

Գանասեր Տիտու

Գիտարի քակ Տիտու
քրքրում էր ու աշխա-
րում: Գոկ-գոկ խոփում
էր աճի մի ճանուղակի,
չուղակ, Տիտակ ու Տիտ
էր աւում:

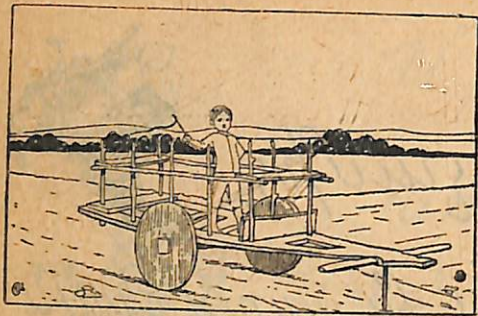
Չիր ու չաճիչ

- Չոր խաղողին ինչ ինչ ասում, Չաճի:
- Չաճի:
- Չոր սաղորին ինչ ինչ ասում, Չաճի:
- Չիր:
- Չարձանայի իճասրուն է Տիր
Չաճիք: Չարուն, Չարուն, չիր ու
չաճիչ քուր իճասրուն Չաճին:

Մի ում է ԲԿԷ:

Շաւարչի, Մաղարչի,
Երչակի, Շուրակի,
Շողակի, Եղիկի:

Սալը

Պարզիկ Չարձալը
վեր էլալ պարսապ

սալը. Տղարակը պարկուճ էր այս
ու այն կողմը և կանչում.

- Այ, այ, այսօր քա կը լինի՞ս Նոստրիկն.

Չար Աղօն և իր ընկերը

- Մո՞ղ է. է՛ք զքե. Տո՞ղ է.

- Նայա ո՞ւր է, ո՞ւր:

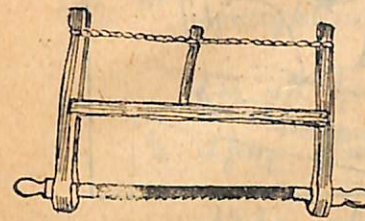
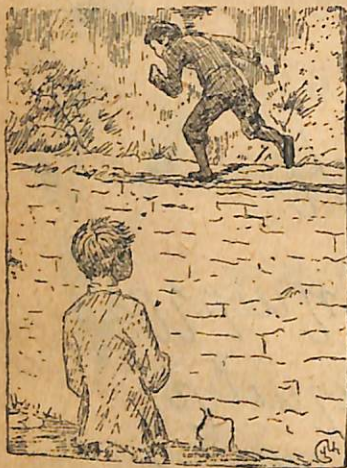
- Այ պարզ է գում.

- Իսկ զէ՞րը:

- Չի իրիւում: Նորի՞:

- Օրսայ, ի՞նչ լաւ է.

- Վայ, շո՞ւնը, շո՞ւնը. Մայրիկ, վայ, վայ.

Արդոյն ու կայիկը

Սախարակը սաս.

- Նիւ, այն արդոյր,
արդոյր, Տաշտ ճիւրաւ, կը պարսպ:

Իսկ զախը սաս.

- Նիւ, այն կայիկը, կայիկը,
գարկէց, կողմը կը պարսպ:

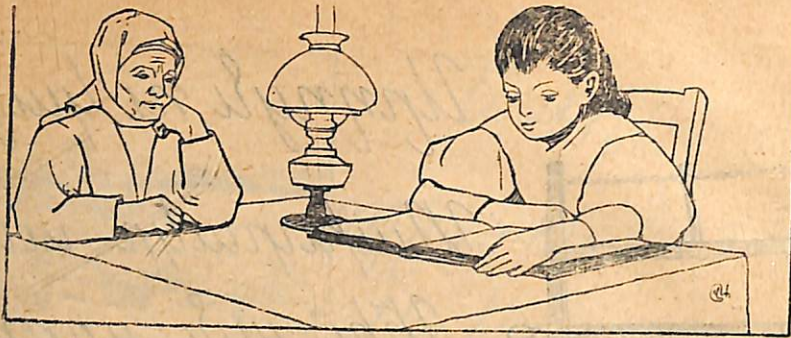

Կարար է, Կոյակ: Կախ զախ
զուն:

Նրեր ուժն է

- Նրեր Տրն է, Տր զամն վրենն է.
սասում էր Աննիկը:

- Նրեր Տրն է, Տր զամն վրենն է.
սասում էր Աննիկը:

ա, ո, ու, ը, ի, ւ, է, օ.
 ա, ո, ու, ը, ի, է, է, օ.

ս ս սա է, ես էի, ես ասի, ուսըս, սուս.

մ մ մոմը, իմ մոմըս, միս, ամիս.

ր ր արա, հւր է, հւր էիր, սար, սուր, արօր, օրօր.

կ կ կար, կիր, կիրակի, եկ, կեր, կերակուր, ազու.

ն ն նետ, նոր, նօսրը, նրկար, նրմանը կամր.

խ խ խոտ, խիտ, խոր, խակ, սոխ, սոխակ, խօսի.

պ մի կարմիր պարկ կար,
 մի պարկակապ կար.
 հւր է մեր կարմիր պարկը,
 հւր է մեր կարմիր պարկի կարմիր պարկակապը:

տատիկը միս տապակի,
 պապիկըս նստի ուտի.
 էն սե կատուն անիրաւ
 միսը տարաւ ու կերաւ.

լինէր, լինէր, կարմիր սալոր լինէր,—
 ասում էր լալկանը ու լալիս էր.
 ուշ, նուշ, անուշ, անուշակ,
 մի կապ շուշան, մանուշակ.
 կը խաղաս, տըղաս, կը խաղաս,
 ուսումի պիտի կաղաս.

զ ուտ, զատ, ազատ,
 աւագ, աւագան, աւագակ.

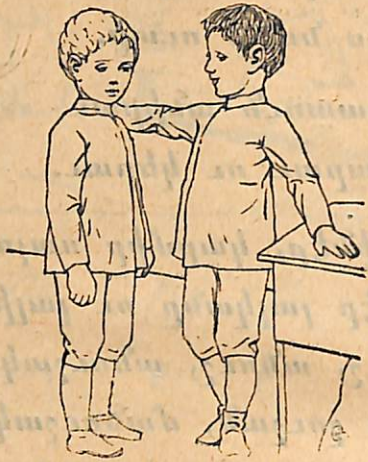
լեզու ունի, լեզու չէ,
 մեզ է կանչում, մեզպէս չէ. էս ի՞նչ է.

վրտակը շտապով վազում է վարար,
 վանջ-վիշ, վանջ-վիշ.

Ջինջ ջրի մէջ երեսըս ու ախանջներըս
 լըւանամ, ջան, ջան.

այ, իմ մայրիկիս պէս մայրիկ մէկը ունի.
 այնպէս սիրում եմ մայրիկիս.

աշունը անցաւ, ցուրտ է, էլ տերև չը մնաց,
 ցիրուցան եղան:

Իմաստուն Արտաշէսը

I

—Արտաշէս, անուն տաս,—ասաւ Ուրէնը իր ընկերին:

—Մի անուն: Մեր Մեխակը:

—Մեխակը, Մեխակը, սեխերի խակը—ասաւ Սուրէնը:

—Խակը: Իսկ մեր Իսակը:

—Իսակը: Ա, մատանու աղբ:

—Ա,—արաւ Արտաշէսը նըրա նըման:

—Նոր մի անուն էլ տո՛ւր:

—Խաչատո՛ւր:

—Մէկ կոպէկի չամիչ տո՛ւր: Նորից ասա, նորից:

—Կասեմ՝ Կատարինէ:

—Սարի կատարին է:

—Կասեմ՝ Սիրանուշ:

—Սեր ուտեմ, վրան էլ մեղըր անուշ:

II

—Հսպասի, ըսպասի, ես էլ կարող եմ,—ասաւ Արտաշէսը: Մի անուն տո՛ւր:

—Տամ: Պարոն Պետրոսը:

—Պետրոսը: Պետ-րոսը,—կըմկըմում էր Արտաշէսը:

—Շուտ, շուտ,—ասաւ Սուրէնը:

—Չէ, մէկ ուրիշը ասա՛: Լաւը:

—Ասեմ: Դազար, Տիրան, Եւնիկ, Շուշան, Նունէ... Լամն է:

Ընկերը միշտ կըմկըմում էր:

—Վասակ, Զաւէն, Դուկաս, Յուլակ, Ներսէս, էլի ուզո՞ւմ ես:

—Զեղա՛ւ, չեղա՛ւ: Զոկ-Չոկ ասա:

—Մէկ՛ Եսայի... Մէկ՛ Շաւարշ... մէկ՛ Վաղարշ... մէկ՛ Զաւօ... մէկ էլ... այ, իմաստուն Արտաշէս, զուր կացել ես, սիրտ կը մաշես:

Պ
Մ Ե
Ե Լ
Ը Ը
Վ Վ
Ն Ղ
Շ Շ
Չ Չ
Չ Չ
Օ Օ
Զ Չ
Յ Ց

Տիկնիկը տկար է

Պատիկ Աշխէնը նստել է տխուր տրտում:

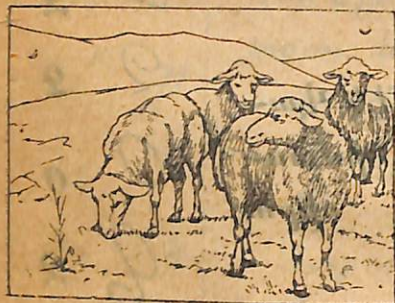
Խաղի միջոցին տիկնիկը ընկել էր ու վիզը վնասել էր:

Մայրիկը մի կտոր կտաւ

տւաւ ու Աշխէնը տիկնիկի վիզը կապկպեց:

—Կամաց, Մկրտիչ, կամաց ման արի, տիկնիկս տկար է:

Չորս ոչխար

—Շողեր, ա Շողեր, ոչխարները մտել են պարտէզը, ոչխարները: Վազի, կանաչ ոստերը չուտեն:

—Ի՞նչ ոչխար, նանի: Ո՞ւր է:

—Այ չորսը, խոչոր, սպիտակ ոչխարներ:

—Չեմ տեսնում ոչինչ: Ո՞ւր պիտի լինեն:

—Ես ի՞նչ իմանամ՝ ումը: Վազի՛, վազի:

Շողերը շտապեց պարտէզ ու տեսաւ, որ այնտեղ չորս շապիկ էին կախել չորանալու. այս շապիկներն էին, որ տատիկին ոչխարներ էին երևացել:

Տղաներն ու գայլը

Տիգրանը ու պատիկ Արգամը ուլերը տարել էին արօտ, գետակի մօտ նստել էին ու նայում էին: Մէկ էլ տեսան՝ ուլերը իրար անցան.

—Վայ, գայլը, գայլը, —գոչեց Արգամը ու վախից տեղն ու տեղը նստեց գետնին:

—Ապա ո՞ւր է գայլը, ո՞ւր է:

—Այ գերանների ետևը:

—Չանգի, Չրանգի, շո՛ւտ, —

նշան արաւ Տիգրանը իր շներին, վերցրեց կոպալը ու վազեց:

Տեսաւ գագանը շներին ու կորաւ:

—Այ-այ, —կանչեց Տիգրանը ետ գալով.—եկել էր օրը ցերեկով ուլը տանի:

—Ի՞նչպէս չէ, տարաւ, իր կաշին անվնաս տարաւ, —ասաւ սրտոտ Արգամը գետնից վեր կենալով.

Աւգիւնէն ասում էր.

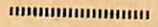
Աս էլ գիր գրի գիրքիմ: Դ՞՞
գիրս շար գրդիցիկ է:

Կատուն ու գնդակը

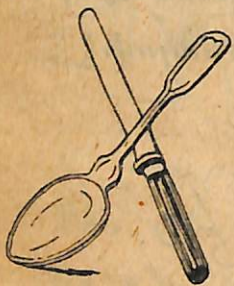

—Ախ, դու կատուն, այդ ո՛ւր ես
վրորում իմ գնդակը: Մի խանգարի,
դաս եմ սովորում: Ես արդէն դըպ-
րոց եմ գնում,—գուր խրատում էր
Սեդրակը:

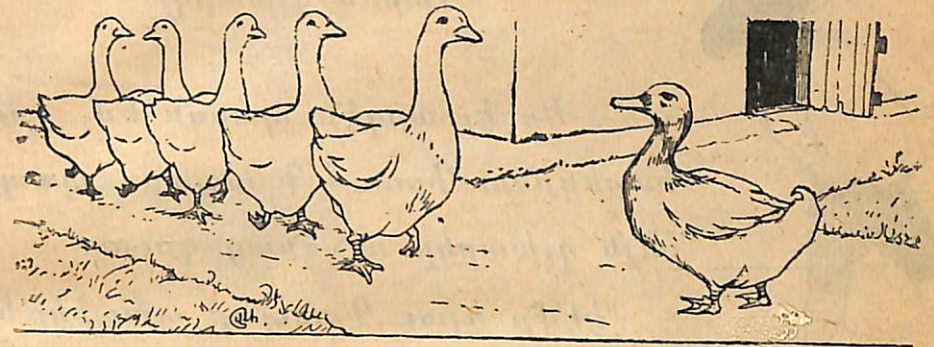
Կատուն անդադար ցատկում էր,
վազվզում տղի շորս կողմը, գնդակի ետևից: Վերջա-
պէս Սեդրակը գնդակը խլեց նրանից և դրաւ դարակը:
Կատուն տրտում դիտեց դարակը ու կամացուկ
ելաւ դուրս:

Նրկու աշխատանք

—Կրրի՛՛՛, կրրի՛՛՛, դէնը
դնի՛՛՛ — ասաւ դանակը:
— Մանի՛՛՛ քամ ու իք
գամ. — ասաւ գդալը:

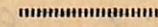
Սագերն ու բաղը

Մի օտար բաղ էին բերել բակը. դէս ընկաւ, դէն
ընկաւ, ուտելու բան չը գտաւ ու բաց դարպասով
ելաւ դաշտը:

Տեսաւ՝ մի շարան սագ լընգլընգալէն գալիս է
դէմը, բոլորն էլ բամբակի պէս սպիտակ:

—Ա-ա, բարև, տիկին սագեր, ասաւ բաղը.—էս
մրտեղից էտպէս իստակ-իստակ:

—Մեր գետակից, բլուրի տակից: Եւ ի՞նչ գետակ,
ի՞նչպէս իստակ: Իսկ տիղմի տակ ուտելու բան տե-
սակ-տեսակ:

Երբին ու բակլամ

Երբին ու բակլամ լաւ ին պա-
սին. իսկ ուրիսին գնաւ Տարն:

Պարոն գլխարկը

— Ես էլ արդէն պարոն եմ, ասաւ
Փարեգինը: Իրաւ Փասպար պապիկի
լայն գլխարկը ու գնաց զուրս:

Իէմը ելաւ Փասպար պապիկը և
ասաւ.

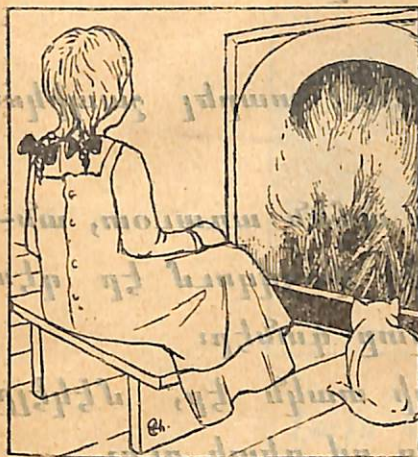
— Պարոն գլխարկ, պարոն գլխարկ, էտ ո՛ր ես
տանում իմ պատիկին:

Բ ա գ ի կ

Բազիկ, բազիկ, էտ ո՛ր բարով,
էտ կաս-կարմիր նոր սուլերով,
տոտիկ, տոտիկ, էտ ո՛ր բարով:

Նիցգակամներ

Գիշանը Պարիսայի իդրայրն է.
Պարիսան էլ Զարկէնի Տայրն է:
Գիշանը Զարկէնի ինչն է:

Մի ցուրտ իրիկուն էր:
Մշուշը պատել էր լեռ ու
անտառ. ներսը լուռ էր:

Պառաւ կատուն պառ-
կել էր վառարանի առջև ու
մռռում էր: Սառան նստել
էր, սև աչիկները ուղղել էր

կրակին ու ասում էր.

— Երնէկ շուտով կանաչէին ուռիները, շուտով
կարկաչէր առուն. խաղային սիրուն գառնուկները,
ուրախ ուրախ շողար վառ արևը: Ախ, ո՛ր է գարու-
նը բացւէր ու գար ամառը:

Կրունկներ

Ապասի, Ասոսա, սպասի, Տիւնչև
Կրունկները նորից կրոկրոսան,
կրո՛, կրո՛, կրո՛:

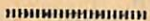
Ռուբէնի առաւօտը

—Ռ՞ւր են գուլպաներս. ո՞վ է տարել շապիկս:
Ռ՞ւր են դրել գօտիս:

Այսպէս էր ասում Ռուբէնը ամեն առաւօտ, անկողնից ելնելուն պէս: Ոտաբոբիկ վազվզում էր դէս ու դէն, մինչև որ բոլոր կորուստը գտնէր:

Ոտնամանների մէկը սեղանի տակն էր, մէկէլը սնդուկի ետևը, իսկ գուլպաները ով գիտի ուր:

Ուշ է. ընկերները վաղուց դպրոցումն են, իսկ Ռուբէնը նոր է իր սանրը որոնում, որ մազերը սանրի:

Ո՞վ է իմացիր

Ռակմանը, Արրմանը,
Ռիսաննանն, Ռեմմանը.
Մի իրան է իրան.
Ռուպանը, Ռուպանը:

Հայն հովանոցի տակ

Ասես, հեղեղ վազելիս լինի ամպերից. հողմը կատաղել է ու սուլում է հեռուններից:

Իսկ Սահակը մտել է հայրիկի լայն հովանոցի տակ ու ման է գալիս:

Իհ, Սահակի համար հեղեղը թնչ, հողմը թնչ. այնպէս լաւ է հայրիկի լայն հովանոցի տակ:

Միդր ու չափիչ

Միդրի կամրի ճարիկ ճարիկ,
չափի կամրի կարիկ կարիկ,
կամր ջրխան, կամր ջրխան,
աճանի ջրակը ջրխան:

Աղջիկն ու կուժը

Մանուշը ժիր աղջիկ էր: Առաւօտը վաղ ահագին կուժն ուսեց ու գետակն իջաւ, որ շուր բերի:

Կուժը լցրեց: Ուզեց շալակի, ուժը չը պատեց տեղիցը շարժի:

Կժի մօտ կանգնել էր ու լաց էր լինում:

Այն ժամանակ մի պառաւ կին մօտեցաւ ու ասաւ.

—Այ որդի, ինչո՞ւ ես լաց լինում. կէսը դատարկի, ուժդ կը պատի:

Կուժն ու կուժան
Էստի՛ք քե՛ն կուժան:

Մայրիկի թիթեռնիկը

—Շուտ, մի թերթ թուղթ տո՛ւր: մայրիկ, մի թերթ թուղթ, թևեր պիտի շինեմ, թիթեռնիկ պիտի դառնամ: Եթէ թիթեռ դառնամ, թևերս կը շարժեմ ու կը թռչեմ դէս ու դէն. տերևից տերև, ոստից ոստ, թեթև, թեթև:

Մայրիկ, թուղթ տո՛ւր, թել ու ասեղ, թևեր պիտի կտրեմ, թիթեռնիկ պիտի դառնամ:

Լաւաշները

Պառաւը թռնրից Տէկ - Տէկ
լաւաշները հանում էր ու ասում
իր թռնրիկներին.

— Այս ի՞մ Մարտիրոսին, ... այս ի՞մ
Նորթիկին, ... այս էլ անուշիկ.
Կարճարարչիկ ի՞մ Մարտիրոսին:

Այծը

Պայծառիկը մի այծ ունէր:
Այծը ամեն առաւօտ գնում էր
արածելու: Պայծառիկը շոյում էր
իր այծիկի գլուխը և ասում:

—Վազի, այծիկս, վազի, ել
ժայռերի ծայրը, մտի կանաչ խո-

տերը, ծիլ ու ծաղիկ արածի և
իրիկունը ծծերդ լի արի տուն: Մայրիկս կաթը կթի,
Պայծառիկի համար սեր ու մածուն շինի:

Իսկ մայրիկը ծիծաղում էր և աւելացնում.

—Այո, այո, ծիլ ու ծաղիկ մեր այծիկին, սեր ու
մածուն Պայծառիկին:

Ժամկոչ ախպէր

Ժամկոչ ախպէր, ժամկոչ ախպէր,
հըր կերթաս:

Ժամի պստիկ զանգակները
պիտի տաս:

Շլիմ-բիմ-բիմ,

Շլիմ-բիմ-բիմ...

Ժամկոչ ախպէր, ժամկոչ ախպէր,
հըր կերթաս:

Ծանրը ու մեծ կոչնակները
պիտի տաս:

Թում-բում-բում,

Թում-բում-բում...

Թութակը

Ժամանակով մի թութակ
ունէր ծովիկաւոր: Թութակը

միշտ կրկնում էր. հէնց որ
ծովիկաւորը տուն էր գալիս

—Ուր էիր, ուր էիր. Ժամ, Ժամ:

Մի քան ծածկի քան

Մի քան ծածկի քան ծիրիկները
կծկուի քն ու ծրւծրում քն.

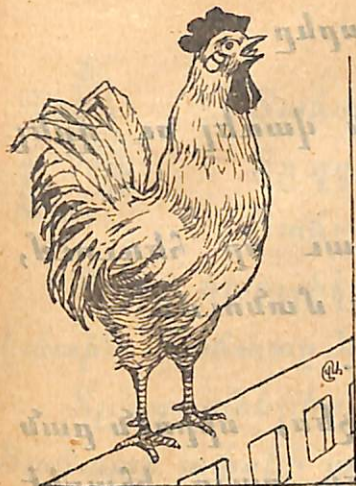
—Կուրք է, կուրք, ծիւ, ծիւ:

Փիր փայտփորը

Թըխկ-թըխկ, թըխկ-թըխկ...
փթած ծառին խոր ծրմակում
Փիր փայտփորն է կրտսցով գարկում,
դուրս է կանչում որսեր պէսպէս,
փափուկ սրդեր, մըժղուկ, բըզէզ:
Իսկ թէ որսը մընում է փակ
իրեն բընում, կեղևի տակ,
երկար լեզուն ներս է տանում,
բընից հանում, անուշ անում:
Թըխկ-թըխկ, թըխկ-թըխկ,
խոր ծրմակում
նա է փրթած ծառն իստակում:

Անբուն աքլորը

—Արաքսի, Մելքոն, վեր կացէք,
վեր կացէք, հերիք է, այդքան չեն
քնի,—գարթեցնում էր մայրիկը:
—Ախ, թող, մայրիկ, թող քնենք,
քնից մի լաւ կշտանանք:
—Վեր կացէք, ուշ է. աքլորը
կանչեց երեք անգամ:
—Ի՛հ, աքլորը, աքլորը: Ինքը քուն չունի, վեր է
կենում վաղ, սուտ-սուտ կանչում է: Նրան մի հա-
ւատալ, մայրիկ,—նեղացաւ Մելքոնը և վերմակը քա-
շեց աչքերին:

Թանով սպաս

Մէկ, երկու, երեք—համեցէք կերէք,
ութը, ինը, տասը,—թթու թանով սպասը:

Ննիքի փափուկը

Նիս ո՞վ է պատկի ու
ճրարում է Նորփիկի փափուկ անկողնի
վրա: Նիս, անիքի փափուկ, փափուի,
Տայրիկա չը փափուի, փափուի:

Միջոց անուշ

Միջոց փաղցր է շափարից.
խուր Միջոց, շափարից:

Համպն ու արևը

Փոքրիկ լամպը նոր էին վառել ու դրել լուսամուտի առջև:

Քիչ մտիկ արաւ, տեսաւ որ հեռուում, սարերի ետևը արևը մայր է մտնում:

Նայեց, նայեց ու ասաւ.

—Քեռի, ոչինչ, վատ չես, սիրուն բան ես. բաւական կը լուսաւորես, բայց իհարկէ

իմ փայլիս չես հասնի:

Քամին այս որ լսեց, ծիծաղը պրծաւ.

—Փնէ—արաւ ու լամպը հանգաւ:

Քիռի փրկապարս

Քիռի փրկապարս շատ լաւ կ'էփրար է պարտում: Մոխրիկները նրան որ ցրտնէն, պէտք է աղայի:

—Քիռի, փռի, կ'էփրար պարտի Տի:

Աներես ճանճը

Տաճատը ճաշում էր:

Տը՛զզ, մի ճանճ եկաւ, նստեց թիւն:

Տաճատը թևով բռնեց:

Տը՛զզ, ճարպիկ ճանճը նորից եկաւ և նստեց ճակատին: Տաճատը նորից բռնեց:

Տը՛զզ. աներես ճանճը թռաւ, թռաւ, իջաւ ուղիղ Տաճատի ափսէի ափին, կնճիթը երկարացրեց ու սկսաւ անուշ անել նրա ճաշը:

—Քը՛շ, աներես ճանճ, ճաշ չեմ տալ քեզ,— ճշաց Տաճատը ու պատառաբաղը այնպէս ամուր խփեց, որ ափսէն փշուր փշուր եղաւ:

Կը Զրոռան

Ճամուկ մի ցրտը կ'սպի ինչ
Զարուները Զրոռան,
լռիւն ինչ է մոռցի ինչ
ու Զրոռ կա Զրոռ կը Զրոռան:

Համպն ու արևը

Փոքրիկ լամպը նոր էին վառել ու դրել լուսամուտի առջև:

Քիչ մտիկ արաւ, տեսաւ որ հեռուում, սարերի ետևը արևը մայր է մտնում:

Նայեց, նայեց ու ասաւ.

—Քեռի, ոչինչ, վատ չես, սիրուն բան ես. բաւական կը լուսաւորես, բայց իհարկէ

իմ փայլիս չես հասնի:

Քամին այս որ լսեց, ծիծաղը պրծաւ.

—Փոռհ—արաւ ու լամպը հանգաւ:

Քիռի Վրիպպար

Քիռի Վրիպպար շատ լաւ է կտրուած: Վրոյրիկները նրան որ քիւնէն, պէտք է աղայի:

-Քիռի, քիռի, կտրուած պարտի Տիպ:

Աներես ճանճը

Տաճատը ճաշում էր:

Տը՛ղղ, մի ճանճ եկաւ, նստեց թիւն:

Տաճատը թևով քշեց:

Տը՛ղղ, ճարպիկ ճանճը նորից եկաւ և նստեց ճակատին: Տաճատը նորից քշեց:

Տը՛ղղ. աներես ճանճը թռաւ, թռաւ, իջաւ ուղիղ Տաճատի ափսէի ափին, կնճիթը երկարացրեց ու սկսաւ անուշ անել նրա ճաշը:

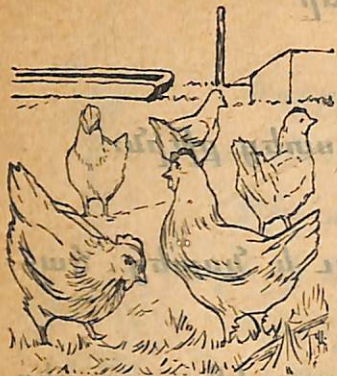
—Քը՛շ, աներես ճանճ, ճաշ չեմ տալ քեզ,— ճշաց Տաճատը ու պատառաքաղը այնպէս ամուր խփեց, որ ափսէն փշուր փշուր եղաւ:

Կը Զրոռան

Ճամուկ մի քիչ կտրել էն Զարուները Զրոռոռան, լոխն ինչ է մոռցիլ էն ու Զրոռ հա Զրոռ կը Զրոռան:

Հաւերը

—է, խնամի Խորան, խնամի Խորան:

—Հը, ինչ է որ...

—Հաւերս կորան, հաւերս կորան:

—էէ, մեր տանն են, մեր տանն են, չը կորան:

—Հա: Քշի, քշի, ետ գան, քշի ետ գան:

—Քըշ, քըշ: Քշում եմ, քշում, ետ չեն գալիս:

—էյ, խնամի Խորան, թէ ուզես կը գան, թէ

ուզես կը գան:

Ճուտիկները ճըւում էին՝ ճիւ, ճիւ, ճիւ:

—Ճիկ, ճիկ-ճիկ, ինչ կը հաճիք, հարցրեց մայր ճնճուկը:

—Ճի-ճու, ճի-ճու, ճըւճըւացին ճուտիկները:

Պոլ

Պոլ ին առիլ Յ Տիւնի
համար Զարիլ է հիմա Տի Տորակ.
խփում է հա խփում: Զարպիկ
հոլ խաղապող է Յ Տիւնը.

Սիրունիկ յոպոպ

—Մայրիկ, մայրիկ, տես, տես, յու-
նապի ծառին այն ինչ թռչուն է, սանրը
գլխին:

Մայրիկի փոխարէն յանկարծ թռ-
չունը պատասխանեց ծառից՝ «յոպ-ոպ,
յոպ-ոպ»:

Շուկայ

Հրանտը նոր հանւել էր ու պառկել:

—Ս, տղայ, այս ինչ ծանր է գրպանդ: Մէջը ինչ
կայ,—հարցրեց մայրը:

—Իմ բաներն են, մայրիկ, մի յարմար տեղ դիր:

Մայրը դատարկեց գրպանը սեղանի վրա: Հանեց
մի ժանգոտ բանալի, ծայրը կրծած մատիտ, գուլպայ
գործելու թել, վէգեր, կոճակներ, մի փայտէ ոչխար,
օղակներ, քարեր և վերջապէս այս բոլորի տակից
Հրանտի կեղտոտ թաշկինակը:

—Սի, դու սատանայ, էսպէս էլ գրպան կը լինի:
Կարգին շուկայ է,—ծիծաղեց մայրը:

Մայրը ծիծաղում է, իսկ տղան արդէն անուշ
անուշ մըմըմըմ է:

Քաջ ձիաւորը

Ո՛վ է տեսել Գէորգի նման ձի
նստող: Հօր ձեռնափայտը ձեռք
զցեց թէ չէ, կը հեծնի ու ձայն
կը տայ:

—Էհէյ, գնում եմ Գանձակ,
ձեզ համար տանձ ու խնձոր պիտի
բերեմ:

Ասում է, քաշում է սանձերը, խփում է մտրակը
ու հայդէ... Հրեղէն ձին դառնում է ու դառնում:

ՇՈՒՏԱՍԵՆՆԻՈՒԿ

Մուկը ձգեմ, ձուկը ուտեմ,
ձուկը ուտեմ, մուկը ձգեմ:

Աս

Աս չարի չիոխով ի՞մ նկարում
ու գրում. չարախկ ի՞մ:

Բէխ ունեցողների սեղանը

Ճաշի ժամանակ Յակոբն ու իր եղբայրը շոկ սե-
ղան էին նստում:

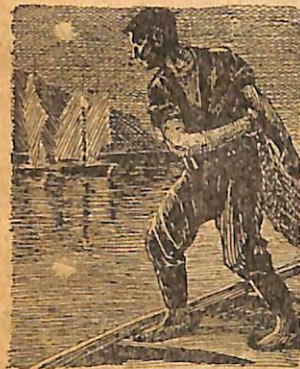
—Հայրիկ,—ասաւ մի օր Յակոբը,—ինչո՞ւ մեզ էլ
ձեր սեղանը չես նստեցնում:

—Ձեր բեխերը դեռ չեն բուսել, դեռ ժամանակը
չի,—պատասխանեց հայրը կատակով:

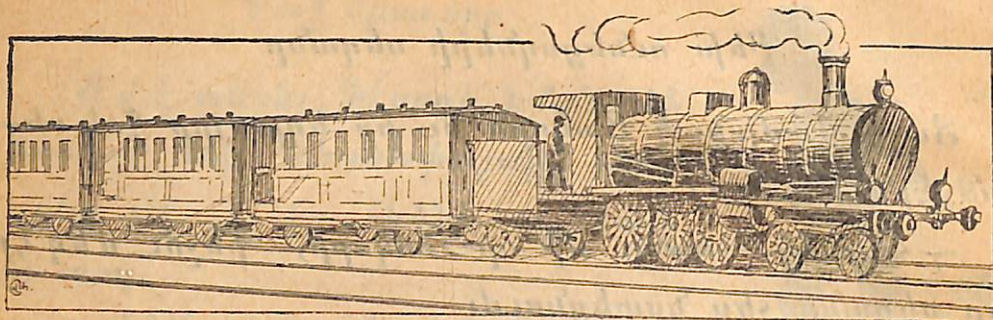
Յանկարծ Յակոբին մօտեցաւ իրենց սե կատուն:
Չայն էր հանում ու շանգուելով Յակոբի փեշերը՝ իր
բաժինն էր խնդրում:

—Ձեր սեղանը կորի, Սևուկ,—բարկացաւ Յակոբը:
—Տես, ահագին բեխեր ունես:

Չկնորար

Չկնորար Յովսէփը չորի
մէջ ամբողջ գիշերը աշ-
խարհում է: Յոգնել չը
գիտի: Զուկ է բռնում, որ
ճարի:

Փրֆ-փուֆ

Սօֆիկը գնացել էր հայրիկի հետ հեռու քաղաք: Առաջին անգամ էր երկաթուղի նստում: Ճամփին շարած ականջ էր դնում երկաթուղու հանած աղմուկին—«փրֆ-փուֆ, փրֆ-փուֆ»:

Տուն վերադառնալուն պէս Սօֆիկը հպարտ հպարտ վազեց իր քրոջ մօտ.

—Գիտես, Ֆլորա, ես փրֆ-փուֆ եմ նստել:

Տէսը

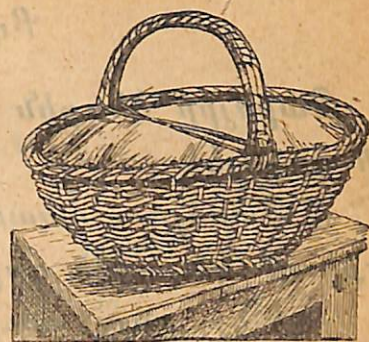
—Տէսս ուր է: Օ՛հ, ո՞վ է սառի Տէսս.— փնտրում էր Մաքարը ամֆն կողմ:

Քչուր քիչն էր փնտրում.
Տէսը իր գլխին էր:

Չամբիւղը

Հօրեղբայրը գիւղից եկել էր հիւր:

—Բարև, բարև, հօրեղբայր,— կանչեցին փոքրիկները և աղմուկով շրջապատեցին նրան:

Հօրեղբայրը ձեռքի Չամբիւղը ցած դրաւ ու աւաւ.

—Հապա իմացէք, տեսնեմ, ի՞նչ եմ բերել ձեզ համար:

—Չու, իւղ, պանիր, ալիւր, մեղր, —գոչեցին մանուկները մէկը միւսի ետևից:

—Չէ, չէ, կենդանի է:

—Վառիկ, հաւ, բադ, սագ...

—Ո՛չ, ոչ, չորս-ոտնանի է:

—Գառնուկ... հորթ... ոչխար... կով... գոմէշ...

—Խելօքներ, այս Չամբիւղի մէջ: Լաւ մտածեցէք:

Երկանր, երկանր ականջներ ունի:

—Է՛շ,—պոռաց մէկը ու բոլորը ծիծաղեցին:

—Է՛հ, չիմացաք,—ասաւ հօրեղբայրը ու ծածկոցը բաց արաւ:

Չամբիւղի մէջ կծկւել էր ձիւնի պէս սպիտակ մի փոքրիկ նապաստակ:

Ի՞նչ ուրախութիւն էր:

Չամբիւղի մէջ կծկւել էր ձիւնի պէս սպիտակ մի փոքրիկ նապաստակ:

Ի՞նչ ուրախութիւն էր:

Քոյր և եղբայր

Պարոյրը ձեռքին երկու ընկոյզ ունէր, իսկ քոյրը մի գրքոյկ:

—Պարոյր,—ասաւ քոյրը,—գիտե՞ս՝ ի՞նչ սիրուն հեքիաթ կայ այս գրքի մէջ:

—Ի՞նչ, ցոյց տո՛ւր,—հարցրեց Պարոյրը իսկոյն:

—Եղել է չի եղել, մի բարի տղայ է եղել, անունը Պարոյր: Պարոյրը ունեցել է երկու ընկոյզ: Մէկն ինքն է կերել, մէկը տւել է իր քոյրիկին:

—Էտ ի՞նչ վատ հեքիաթ է,—ասաւ Պարոյրն ու փախաւ:

Դէպի լուսնեակը

Լուսնեակը երկնքից նայում էր ուղիղ Արուսեակի սենեակի մէջ և ծիծաղում էր:

Արուսեակը, եօթը տարեկան մի աղջիկ, պառկել էր իր անկողնում, նայում էր լուսնեակին ու ժպտում:

—Երանի երկան, երկան մի ելարան լինէր իմ սենեակից մինչև լուսնեակը: Ելնէի, ելնէի, հասնէի լուսնեակին, նրա լայն ու բարի երեսին մի համբոյր տայի, բարի գիշեր ասէի ու դարձեալ ետ գայի: Արդեօք կարելի բան չէ:

.....

ոյ—ույ, եա, ետ

ԱՅԲՈՒԲԵՆ

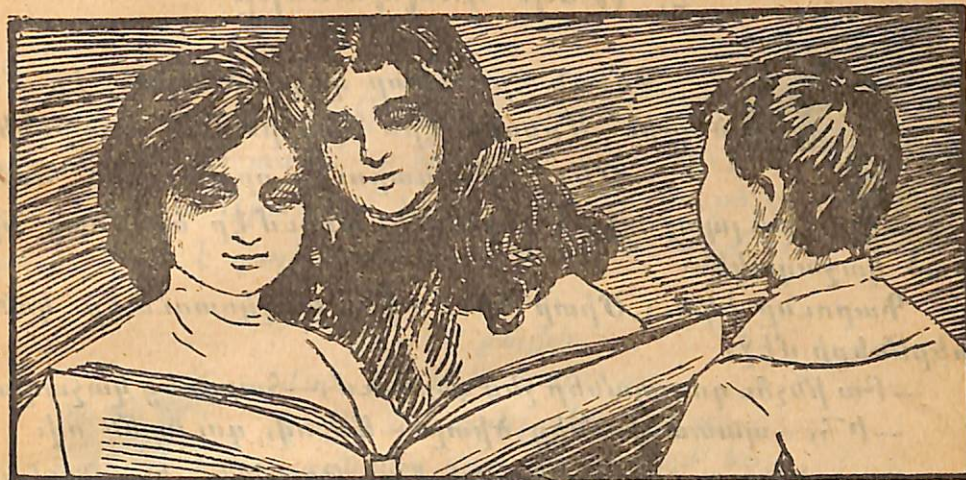
(Տառերի կարգն ու անունները)

Ա ա	Բ բ	Գ գ	Դ դ	Ե ե	Զ զ
այբ	բեն	գիմ	դա	եչ	զա
է է	Ը ը	Թ թ	Ժ ժ	Ի ի	Լ լ
է	ըթ	թօ	ժէ	ինի	լին
Խ խ	Ծ ծ	Կ կ	Հ հ	Չ չ	Ղ ղ
խէ	ծա	կեն	հօ	ճա	ղաա
Ճ ճ	Մ մ	Յ յ	Ն ն	Շ շ	Ո ո
ճէ	մեն	յի	նու	շա	փօ
Չ չ	Պ պ	Ջ յ	Ռ ու	Ս ս	Վ վ
չա	պէ	յէ	ոա	սէ	վէ
Տ տ	Ր ր	Յ ջ	Ի լ	Փ փ	Ք ք
տին	րէ	յօ	լին	փիւր	քէ
		Օ օ	Ֆ ֆ		
		օ	ֆ		

ՉԱՅՆԱԻՈՐՆԵՐԸ

ա, ը, օ, ո, ի, է, ե,
ու, ոյ, իւ, եա, եօ

Մա. Քք. Գգ. Պպ. Եե.
 Զզ. Ծծ. Ըը. Քք. Ժժ.
 Խխ. Ել. Խխ. Զճ, Կկ.
 Ըը. Զզ. Պպ. Զճ, ՄՄ.
 Զճ. Կկ. Ել. Պպ. Զզ.
 Մա. Գգ. Պպ. Աա. Կկ.
 Աա. Պպ. Կկ. Դդ. Վվ.
 Քք. և. Օօ. Զճ.
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Ը Ն Թ Ե Ր Ց Ա Ր Ա Ն

1. Հոսարացիև

— Ծուղրուղոն.

աբրը զի կանչեց թառին:

— Ճիկ-ճիկ, ճիկ-ճիկ,
 զարթնեց մթնում ծիտը ծառին:

— Ծուղրուղոն.

խօսեց ծէգին երկրորդ բերան:

— Հօ-հօ, հօ-հօ,
 նախիրն արդէն հանգը տարան:

— Ծուղրուղոն.

լոյսը բացեց երրորդ կանչին:

— Վոլ, -վոլ, վոլ, -վոլ,
 նստեց նանը տեղի միջին:

- 1) Ինչո՞ւ է նանը «վոլ-վոլ» անում:
- 2) Ի՞նչ կենդանիներ են լինում նախրում:
- 3) Բացի աբրորից էլ ի՞նչ ընտանի թռչուններ են ապրում զակում:

2. Ծառի գուշակաները

Չմեռն էր: Ծիտը կծկւած նստել էր մերկ ծառին: Մրտում էին նրա բարակ տոտիկները:

— Ծիւ, ծիւ, գարունը որ գայ, ինձ համար գուշկայ պիտի գործեմ, — ասում էր նա մօտը նըստած կաշաղակին:

Գարունը եկաւ: Ծիտը ծիւ, ծիւ, թռչկոտում էր կանաչ տերևների մէջ:

— Բա ինչո՞ւ գուշկաներ չես գործում, — հարցրեց կաշաղակը:

— Ի՛հ, — պատասխանեց ծիտը. — Էս ով, գուշկան ով:

Բացի ծառից ու կաշաղակից, էլի ի՞նչ թռչուններ են մնում մեզ մօտ ձմեռը:

3. Լուսացաւ

Լուսացաւ,

լուսացաւ,

լուսն է բարին,

ծիտն է ծառին,

հաւն է թառին:

Աշխատաւոր, վեր կաց բանի,

ծոյլ տղայի քունը տանի:

4. Առաջին ձիւնը

— Վայ, մայրիկ ջան, տես,

բախն ու դուռը լի

ինչքան ըսպիտակ

թիթեռ է գալի...

Էսքան շատ թիթեռ

չեմ տեսել ես դեռ:

— Չէ, իմ անուշիկ,

էլի ինչն նման են փաթիլները:

Թիթեռներ չեն էտ:

Թիթեռներն անցան

ծաղիկների հետ:

Էտ ձիւնն է գալի,

փաթիլն է ձիւնի,

որ կարծես սպիտակ

թիթեռնիկ լինի:

5. Ուրիկը

1.

Խոր անտառում մի այծ է լինում: Ունենում է մի գեղեցիկ ուլ: Ուլին ամեն օր թողնում է տանը, ինքը գնում է արօտ անելու: Արածում է ու իրիկունը կուրծքը լիքը տուն է գալի: Տուն է գալի, դուռը զարկում ու մկրկում, կանչում.

Սևուկ ուլիկ,

սիրուն բալիկ,

ման եմ եկել սարէ սար,

կաթն եմ արել քեզ համար.

դրոնակը բաց, ներս գամ ես,

անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ.

սևուկ ուլիկ,

սիրուն բալիկ:

Ուլիկը իսկոյն վեր է թռչում, դուռը բաց անում: Մայրը ծիծ է աւալի նրան ու կրկին գնում արօտ:

2.

Էս բոլորը թաքուն տեսնում է գայլը: Մի իրիկուն այծից առաջ գալիս է, դուռը զարկում ու իր հաստ ձայնով կանչում.

Սևուկ ուլիկ,

սիրուն բալիկ,

ման եմ եկել սարէ սար,

կաթն եմ արել քեզ համար.

դրոնակը բաց, ներս գամ ես,

անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ.

սևուկ ուլիկ,

սիրուն բալիկ:

Ուլիկը լսում է լսում ու պատասխանում. «Էտ ո՞վ ես դու, չեմ

ճանաչում: Իմ մայրը էտպէս չի

կանչում: Նա քաղցր ու բարակ ձայն ունի: Քու ձայնը կոշտ

է ու կոպիտ: Դուռը բաց չեմ անի... Գնա՛... չեմ ուզում քեզ...»

Ու գայլը հեռանում է, գնում:

3.

Գալիս է մայրը, զուռը ծեծում.

Սևուկ ուլիկ,
սիրուն բալիկ
ման եմ եկել սարէ սար
կաթն եմ արել քեզ համար.
զրոնակը բաց, ներս գամ ես,
անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ.
սևուկ ուլիկ,
սիրուն բալիկ:

Ուլիկը զուռը բաց է անում, ծիծ է ուտում ու մօրը պատմում.

— Գիտե՞ս, մայրիկ, ինչ եղաւ: Մի բիշ առաջ մինչեկաւ, զուռը զարկեց ու կանչում էր.

Սևուկ ուլիկ,
սիրուն բալիկ:

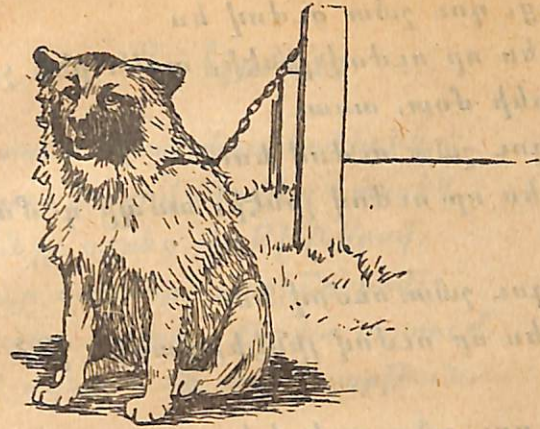
Ասում էր՝ զուռը բաց արա: Էնպէս հաստ ձայն ունէր: Էնպէս վախեցայ, էնպէս վախեցայ... Դուռը բաց շարի, ասի՝ չեմ ուզում, գնա:

— Պա՛, պա՛, պա՛, պա՛, սևուկ ջան, ինչ լաւ է եղել, որ բաց չես արել, — ասաւ վախեցած մայրը: — Էտ գայլն է եղել, եկել է, որ քեզ ուտի: Միւս անգամ էլ որ գայ, բաց չանես. ասա՛ գնա, թէ չէ իմ մայրը կը գայ, քեզ կը սպանի իր սուր պոզերով:

- 1) Այժն ինչ է ուտում. գայլն ինչ է ուտում.
- 2) Ուրիշ ինչ կենդանի գիտես, որ խոտ է ուտում.
- 3) Ուրիշ ինչ կենդանի գիտես, որ միս է ուտում.
- 4) Պոզերն ինչի՞ համար են:

Առած. — Անտէր ոչխարը գայլը կուտի:

6. Շունը

Հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ահա այսպէս
հաչում եմ ես.
հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ու տունն այսպէս
պահում եմ ես:
Թէ գայ մեզ մօտ
մի հին ծանօթ,
մօտն եմ վազում,
պոչըս շարժում:

Բայց թէ մի գող,
չար կամեցող
ուզի թաքուն
մտնի մեր տուն, —
հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ահա այսպէս
հաչում եմ ես.
հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ու տունն այսպէս
պահում եմ ես:

- 1) Շունը միայն տո՞ւն է պահում:
- 2) Ուրիշ էլ ի՞նչ օգուտ է տալի շունը:
- 3) Շունը ինչո՞ւ են շղթայով կապում:

7. Ուժովը

Այժը գնաց սառուցի վրա խաղաց, սայթաքեց, ընկաւ,
ուտը կոտորեց: Ասաւ՝

—Սառուց, դու շատ ուժով ես
 —Թո՛ւն, ես որ ուժով լինէի, արևն ինձ չէր հալի:
 Գնաց արևի մօտ, ասաւ՝
 —Արև, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ւն, ես որ ուժով լինէի, ամպը դեմս չէր ծածկի:
 Ասաւ՝
 —Ամպ, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ւն, ես որ ուժով լինէի, քամին ինձ չէր ցրւի:
 Ասաւ՝
 —Քամի, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ւն, ես որ ուժով լինէի, պատը առջես չէր կտրի:
 Ասաւ՝
 —Պատ, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ւն, ես որ ուժով լինէի, մուկը ինձ չէր կրծի:
 Ասաւ՝
 —Մուկ, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ւն, ես որ ուժով լինէի, կատուն ինձ չէր բռնի:
 Ասաւ՝
 —Կատուն, դու շատ ուժով ես:
 Կատուն պոչը թափթփեց, ասաւ.
 —Ուժով եմ, ուժով եմ,
 ուժովներից ուժովն եմ,
 աղաների մուշտակն եմ,
 խաթունների շուշտակն եմ.
 ամառը կտուրի վրա,
 ձմեռը թոնրի վրա
 անուշ-անուշ կը պառկեմ,
 թէ փըշտ անեն՝ կը թռչեմ,
 ծառի ծայրին կը նստեմ:

8. Կատուն

Կատուն եկաւ փիսիկ-փիսիկ,
 հազար նազով ինչպէս հարսիկ.
 դունչը սրբեց թաթիկներով,
 մազը սանրեց չանչիկներով:
 Կատուն, կատուն, է՛ր ես տրտում.
 Թէ՛ մկներն են այսօր արթուն:

9. Չեռքի մատները

Ճկոյթն ասաւ.— Եկէք ուտենք:
 Մատնեմատն ասաւ.— Ի՞նչ ուտենք:
 Միջի-մատն ասաւ.— Աստուած կը տայ:
 Ցոյցամատն ասաւ.— Թէ որ չը տայ:
 Բուլթ-մատն ասաւ.— Գողանանք ուտենք:

Աստուած բարկացաւ, զարկեց բուլթ մատի գլխին, միւս-
 ներից բաժանեց, բշեց ցած ու հրամայեց, որ միւսներին
 ծառայի:

- 1) Ի՞նչով է տարբերում ձեռքի բուլթը ոտի բուլթ մատից:
- 2) Ի՞նչ ենք անում ձեռքով, որ ոտով չենք կարող:
- 3) Ի՞նչ կենդանիներ գիտես, որոնք ոտով բռնում են:

Ա. ո. ա. ծ.— Ձւի գողը ձիու գող կը դառնայ:

* * *

Ճստիկ ճկոյթ,
 աղա մատնեմատ,
 երկար լոլոզ միջիմատ,
 աման լիզող ցուցամատ,
 մշակ բուլթ:

Հանելուկ.— Մտէ շամփուր, երկաթէ խորոված:

—Սառուց, դու շատ ուժով ես
 —Թո՛ղհ, ես որ ուժով լինէի, արևն ինձ չէր հալի:
 Գնաց արևի մօտ, ասաւ՝
 —Արև, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ղհ, ես որ ուժով լինէի, ամպը դէմս չէր ծածկի:
 Ասաւ՝
 —Ամպ, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ղհ, ես որ ուժով լինէի, քամին ինձ չէր ցրւի:
 Ասաւ՝
 —Քամի, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ղհ, ես որ ուժով լինէի, պատը առջևս չէր կարի:
 Ասաւ՝
 —Պատ, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ղհ, ես որ ուժով լինէի, մուկը ինձ չէր կրծի:
 Ասաւ՝
 —Մո՛կ, դու շատ ուժով ես:
 —Թո՛ղհ, ես որ ուժով լինէի, կատուն ինձ չէր բռնի:
 Ասաւ՝
 —Կատն, դու շատ ուժով ես:
 Կատուն պոչը թափթփեց, ասաւ.
 —Ուժով եմ, ուժով եմ,
 ուժովներից ուժովն եմ,
 աղաների մուշտակն եմ,
 խաթունների շուշտակն եմ.
 ամառը կտուրի վրա,
 ձմեռը թոնրի վրա
 անուշ-անուշ կը պառկեմ,
 թէ փը՛շտ անեն՝ կը թռչեմ,
 ծառի ծայրին կը նստեմ:

8. Կատու

Կատուն եկաւ փիսիկ-փիսիկ,
 հազար նազով ինչպէս հարսիկ.
 դունչը սրբեց թաթիկներով,
 մազը սանրեց չանչիկներով:
 Կատն, կատն, է՛ր ես տրտում.
 Թէ՛ մկներն են այսօր արթուն:

9. Չեղքի մատները

Ճկոյթն ասաւ.— Եկէք ուտենք:
 Մատնեմատն ասաւ.— Ի՞նչ ուտենք:
 Միջի-մատն ասաւ.— Աստուած կը տայ:
 Յոյցամատն ասաւ.— Թէ որ չը տայ:
 Իութ-մատն ասաւ.— Գողանանք ուտենք:

Աստուած բարկացաւ, զարկեց բուլթ մատի գլխին, միւս-
 ներից բաժանեց, բշեց ցած ու հրամայեց, որ միւսներին
 ծառայի:

- 1) Ի՞նչով է տարբերում ձեռքի ըուլթը ոտի ըուլթ մատից:
- 2) Ի՞նչ ենք անում ձեռքով, որ ոտով չենք կարող:
- 3) Ի՞նչ կենդանիներ գիտես, որոնք ոտով բռնում են:

Ա. ո. ա. ծ.— Ձւի գողը ձիու գող կը դառնայ:

* *

Ճատիկ ձկոյթ,
 աղա մատնեմատ,
 երկար լուրդ միջիմատ,
 աման լիզող ցուցամատ,
 մշակ բուլթ:

Հ ա ն ե լ ու կ.— Մսէ շամփուր, երկաթէ խորոված:

10. Արդեն աշակերտ է

Այդ երեկոյ Հանէսը շատ անհանգիստ էր:

Նա մի քանի անգամ հանեց իր գրքերն ու տետրակները ու նորից դրաւ պայուսակը, մի քանի անգամ մէկ-մէկ նայեց մատիտները, գրչակիթը, գրիչները ու նորից պահեց գրչատուփի մէջ: Մի քանի անգամ մօտեցաւ մօրը:

—Մայրիկ ջան, տես, չը մոռանաս, էգուց ինձ անպատճառ շատ վաղ զարթեցրո՞ւ, շատ վաղ. ուսուցիչը ասաւ՝ որ չուշանամ:

Վերջապէս պայուսակը կախեց մահճակալի գլխին, հանւեց ու անկողին մտաւ: Բայց երկար ժամանակ քունը չէր տանում:

Նա մտածում էր թէ ինքը արդէն աշակերտ է և այդ օրւանից գնում է դպրոց:

Դասական ի՞նչ պիտոյքներ գիտես:

Ա. ո. ա. ծ. — Տաշած քարը գետնին չի մնայ:

Հանելուկ. — Յերեկը տիկին, գիշերը աղախին:

11. Կարդա՛, այ շուն

Կարգա՛, այ շուն, կարգա՛ տեսնեմ.
չէ՞ս կարող.

չէ՞ որ այնքան քեզ կրկնել եմ
տողէ տող:

Ի՞նչ ես նայում յիմարի պէս
տետրակին,

պոչդ յամառ պինդ գարկում ես
յատակին:

Հերիք ինչքան դու յօրանջես.
յոգնել ես...

Ձէ, ուսումի դու յարմար չես,
կը ներես:

12. Երկինքը փռւլ է գալիս

1.

Լինում է չի լինում՝ մի ճստիկ-ճուտիկ:
էս ճստիկ-ճուտիկը մի օր ծածուկ մտնում է
դրացու պարտէզը, որ բուշուշ անի:

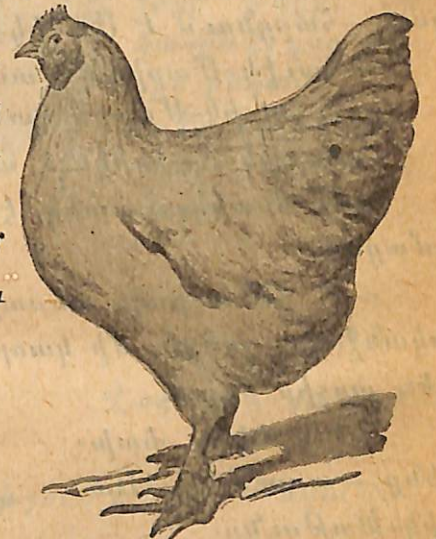
Մէկ էլ յանկարծ թփից մի վարդ է պոկում,
ընկնում է պոչին:

Ճստիկ-ճուտիկը վախեցած դուրս է փախչում: Վազում
է վազում, հասնում է Հաւիկ-Մարիկին:

—Վա՛յ, Հաւիկ-Մարիկ, — կանչում
է հեռից, — երկինքը փռւլ է գալիս:

—Ս. ճստիկ-ճուտիկ, էտ սրտեղից
իմացար, — հարցնում է Հաւիկ-Մարիկը:

—Օ, ես իմ աչքովը տեսայ, իմ
ականջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ
պոչիս ընկաւ:

—Դէ, արի փախչենք, — ասում
է Հաւիկ-Մարիկը:

2.

Վազում են վազում, հասնում
են Բաղիկ-Տատիկին:

—Վա՛յ, Բաղիկ-Տատիկ, — կանչում
է Հաւիկ-Մարիկը, — երկինքը
փռւլ է գալիս:

—Ս. Հաւիկ-Մարիկ, էտ սրտեղից
իմացար, — հարցնում է Բաղիկ-Տատիկը:

—Ճստիկ-Ճուտիկն է ասում:

—Ա: Ճստիկ-Ճուտիկ, էտ որտեղից իմացար:

—Օ, իմ աչքովը տեսայ, իմ ականջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:

—Դէ, եկէք փախչենք, —ասում է Բազիկ-Տատիկը:

3.

Վազում են վազում, հասնում են Սագիկ-Խաթունին:

—Վայ, Սագիկ-Խաթուն, —կանչում է Բազիկ-Տատիկը, —երկինքը փուլ է գալիս:

—Ա: Բազիկ-Տատիկ, էտ որտեղից իմացար, —հարցնում է Սագիկ-Խաթունը:

—Հաւիկ-Մարիկն է ասում:

—Ա: Հաւիկ-Մարիկ, էտ որտեղից իմացար:

—Ճստիկ-Ճուտիկն է ասում:

—Ա: Ճստիկ-Ճուտիկ, էտ որտեղից իմացար:

—Օ, իմ աչքովը տեսայ, իմ ականջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:

—Դէ, եկէք փախչենք, —ասում է Սագիկ-Խաթունը:

4.

Վազում են վազում, հասնում են Հնդու-Հաւին:

—Վայ, Հնդու-Թնդու, —կանչում է Սագիկ-Խաթունը, —երկինքը փուլ է գալիս:

—Ա: Սագիկ-Խաթուն, էտ որտեղից իմացար, —հարցնում է Հնդու-Թնդուն:

—Բազիկ-Տատիկն է ասում:

—Ա: Բազիկ-Տատիկ, էտ որտեղից իմացար:

—Հաւիկ-Մարիկն է ասում:

—Ա: Հաւիկ-Մարիկ, էտ որտեղից իմացար:

—Ճստիկ-Ճուտիկն է ասում:

—Ա: Ճստիկ-Ճուտիկ, էտ որտեղից իմացար:

—Օ, իմ աչքովը տեսայ, իմ ականջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:

—Դէ, եկէք փախչենք, ասում է Հնդու-Թնդուն:

5.

Վազում են վազում,

հասնում են Աղա-Աղւէսին:

—Աղա-Աղւէս, Աղա-Աղւէս, —կանչում է Հնդու-Թնդուն. —երկինքը փուլ է գալիս:

—Ա: Հնդու-Թնդու, էտ որտեղից իմացար, —հարցնում է Աղա-Աղւէսը:

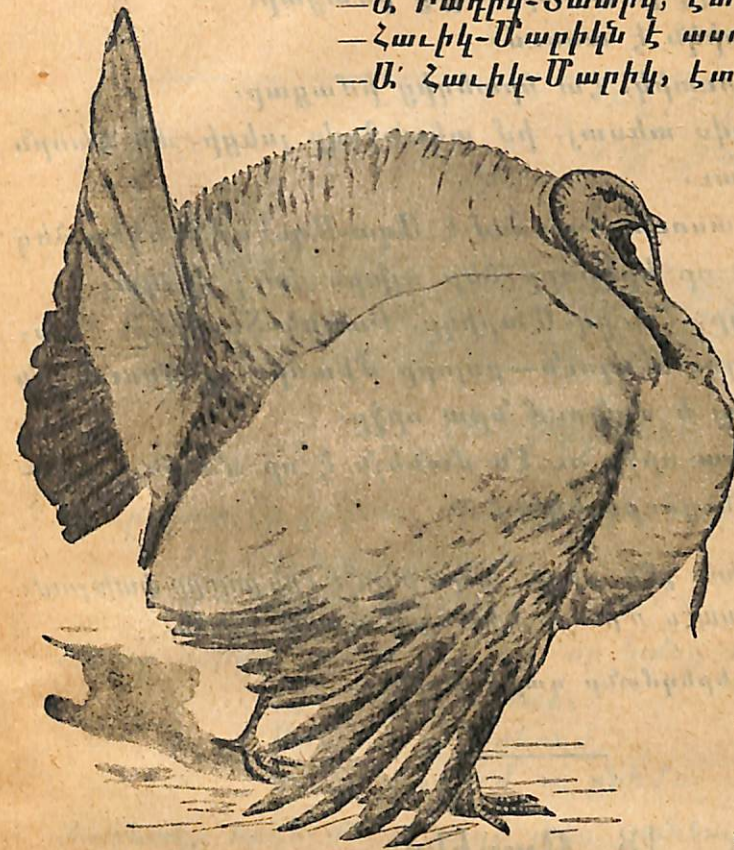
—Սագիկ-Խաթունն է ասում:

—Ա: Սագիկ-Խաթուն, էտ որտեղից իմացար:

—Բազիկ-Տատիկն է ասում:

—Ա: Բազիկ-Տատիկ, էտ որտեղից իմացար:

—Հաւիկ-Մարիկն է ասում:

—Ա՛ Նաւիկ-Մարիկ, էտ հրտեղից իմացար:

—Ճստիկ-Ճոռտիկն է ասում:

—Ա՛ Ճստիկ-Ճոռտիկ, էտ հրտեղից իմացար:

—Օ՛, իմ աչքովս տեսայ, իմ ազանջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:

—էտ ի՞նչ էք ասում,—ասում է Աղա-Աղւէսը.—եկէք ձեզ տանեմ իմ տունը, որ երկինքը ձեր գլխին փուլ չը գայ:

Ճստիկ-Ճոռտիկը, Նաւիկ-Մարիկը, Բաղիկ-Տատիկը, Սագիկ-Խաթունը, Հնդու-Թնդուն—բոլորը միասին ընկնում են Աղա-Աղւէսի ետեից և մտնում նրա որջը:

Մտնում են նրա որջը ու էն մտնելն է որ մտան, մինչև էսօր էլ դեռ չեն դուրս եկել:

1) Երկինքը հօ փուլ չէր գայիս, ապա ինչո՞ւ էին բոլորը փախչում:

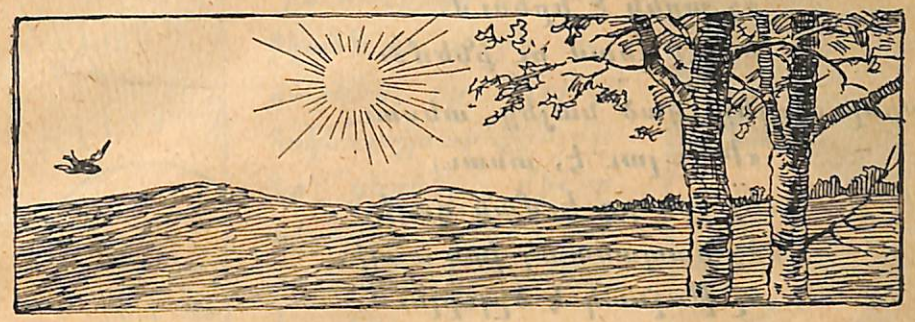
2) Երկինքը իսկապէս ո՞րտեղ փուլ եկաւ դրանց գլխին:

Առաժ.—Ի՛շի գերեզմանը գայի փորն է:

13 Բաղիկը

Բաղիկ, բաղիկ,
կարմիր թաթիկ,
հըր ես գնում կամաց-կամաց,
ձագուկներդ չորս կողմդ արած:
—Ես գնում եմ ջուր գտնելու,
ձագուկներս լըւանալու,
ձագուկներս մարուր-մաքուր,
տղոց երեսն աղտ է ու մուր:

Վերջին տողը կասէր, եթէ քո երեսին նայէր:

14. Իրիկուն

Արևը շատ էր յոգնել, ման էր եկել ամբողջ օրը:
«Հերիք է, ասաւ,
գնամ պառկեմ ու քնեմ»:
Տերևը ուրախ սրւրւում էր, որ կանգ առաւ.
«էս ի՞նչ է, ասաւ,
Արևն էլ չի երևում,
ես էլ պառկեմ ու քնեմ»:
Թռչնակը երգում էր ծառի վրա, յանկարծ լուեց.
«էս ի՞նչ է, ասաւ,
նչ տերև է սրւրւում,
նչ արևն է երևում,
ես էլ գնամ ու քնեմ»:
Նապաստակը ուտոտում էր թփերի տակ, որ ազանջը սրեց.
«էս ի՞նչ է, ասաւ,
նչ թռչնակ է ծըլւելում,
նչ տերև է սրւրւում,
նչ արևն է երևում,
ես էլ գնամ ու քնեմ»:
Որսկանը անտառում որս էր որոնում, կանգնեց.
«էս ի՞նչ է, ասաւ,
նչ նապաստակ է վագ տալի,
նչ թռչնակ է ծըլւելում,

նչ տերև է սրևըլում,
 նչ արևն է երևում,
 ես էլ գնամ ու քնեմ»:

Հուսիսը ծագեց, ցած նայեց, տեսաւ,
 «Ի՞նչ լաւ է, ասաւ,
 նչ որսորդ է ման գալի,
 նչ նապաստակ վազ տալի,
 նչ թռչնակ է ծըլըլում,
 նչ տերև է սրևըլում,
 նչ արևն է երևում.
 մենակ ես եմ, որ անքուն
 քէֆ եմ անում երկնքում»:

Ի՞նչ կասէր լուսարացին լուսինը, արծուր, տերեւը, թռչնակը,
 նապաստակը, որսորդը:

ԱՄԵՆՆ ԻՐ ՏՈՒՆ

Ամենն իր տուն,
 լագլագն իր բուն,
 մուկն ու կատուն
 ձեր պապոնց տուն:

15. Պետիկի վերջակետը

Պետիկը իրիկունը նստեց
 դասը սերտելու:

Մէկ էլ մայրը նկատեց, որ
 գլուխը դրել է սեղանին ու
 ննջում է:

— Պետիկ ջան, ինչո՞ւ

դասդ չես սովորում, — հարցրեց մայրը:

— Վերջակէտի եմ հասել, մայրիկ, — պատասխանեց
 Պետիկը: — Ուսուցիչն ասաւ՝ երբ վերջակէտի հասնես,
 հանգստացիր:

16. Արեւ ու Հուսին

Հուսմէրիկը իր աղ-
 ջկանն ու տղին ու-
 դարկեց, որ հերթով
 հսկեն աշխարհքին, մի-
 նը՝ ցերեկը, միւսը՝
 գիշերը: Աղջկայ ա-
 նունը Արև էր, տղինը՝
 Հուսին:

— Քուրիկ, ես ցե-
 րեկը կերթամ, իսկ
 դու գիշերը, հա՛, —
 ասաւ չարածճի Հու-
 սինը:

— Չէ, ես աղջիկ եմ,
 ես գիշերը կը վախե-
 նամ, — հակառակեց
 սիրուն Արևը:

Եւ բոյր ու եղբայր
 կուեցին ու կրկին ե-
 կան իրենց մօր մօտ:

Մայրը խմոր էր
 հունցում: Ասաւ:

— Ի՞նչ գիշերը գնա՛,
 Հուսնիկ ջան, Արեգն
 աղջիկ է, նա կը վա-
 խենայ:

— Չէ, ի՞նչ անեմ՝
 կը վախենայ, — յամա-
 ուեց Հուսինը ու շրթ-
 թունքները ուռցրեց,
 կանգնեց:

—Չեմ գնում:

Հուսմէրիկը բարկացաւ, ձեռները խմորից հանեց ու մի ապտակ տւաւ իր կամակոր տղին: Հուսինը խռովեց, խմորոտ երեսով դուրս եկաւ ու գնաց իր ճամփան:

—Իէհ, դու էլ գնա ցերեկը շրջի,—դարձաւ մայրը սիրուն Արեին:

—Ցերեկն էլ ամաչում եմ, մայրիկ, ամենքը իմ երեսին են նայում,—ասաւ Արեը ու կարմրած կանգնել էր ճամփուկողքին:

Այն ժամանակ Հուսմէրիկը մի բուռն ասեղ տւաւ նրան:

—Ա՛ն այս ասեղները. ով երեսիդ նայի, աչքերը ծակի:

Այն օրւանից Հուսինը դուրս է գալի գիշերները խմորոտ երեսով, իսկ Արեը շրջում է ցերեկը ու չի թողնում երեսին նայեն. նայողի աչքերը ծակում է մօր տւած ասեղներովը:

1) Արեը ինչե՞ցն էր վախենում եւ ինչի՞ց էր ամաչում:

2) Ի՞նչպէս ենք ասում այն երեխային, որ ամեն յիմար բանից վախենում է: Ի՞նչպէս ենք ասում այն երեխային, որ ամեն բանից ամաչում է:

3) Ինչո՞ւ մայրը բարկացաւ Հուսինի վրա:

Հանելուկ.—1) Աչիկներ, աչիկներ, ոսկի, արծաթ աչիկներ, ցերեկները քնում են, գիշերները արթուն են:

17. Մկան տունը

—Ո՛ւր է, Մուկիկ, քո բունը:	բիշ անցած՝
«Հա՛, հեռու չի իմ տունը.	նորից բիշ ձախ, նորից աջ,
կերթաս էսպէս դու առաջ,	բունս կը գայ քո առաջ:
յետոյ բիշ ձախ, յետոյ աջ,	Բայց դուս ու շեմ,
կեղնես բիշ վեր,	պէտք է ասեմ,
կիջնես ցած,	սաստիկ փոքր է, դրացի,
էնտեղից էլ	ներս մըտնելիս կըռացի»:

Մուկը, ընտանի թէ՛ վայրենի կենդանի է:

18. Չալ հաւի պատմութիւնը

1.

Չալ հաւը բուշուջ էր քնում: Մէկ էլ գլուխը վեր բաշեց ու կանչեց.

—Հատիկ եմ գտել, ցորենի հատիկ: Ո՞վ կը ցանի:

—Չէ,—ասաւ կատուն:

—Չէ,—ասաւ բադը:

—Չէ,—ասաւ խոզը:

—Լաւ, ես կը ցանեմ,—ասաւ հաւը ու ցորենը ցանեց: Ցորենը բուսաւ, մեծացաւ, հասկը լցւեց ու գլուխը կախեց:

2.

Եկաւ հնձելու ժամանակը:

—Հասկը կախել է գլուխը: Ո՞վ կը հնձի, — կանչեց չալ հաւը:

—Չէ,—ասաւ կատուն:

—Չէ,—ասաւ բադը:

—Չէ,—ասաւ խոզը:

—Լաւ, ես կը հնձեմ,—ասաւ չալ հաւը ու ցորենը հնձեց:

3.

Եկաւ աղայու ժամանակը:

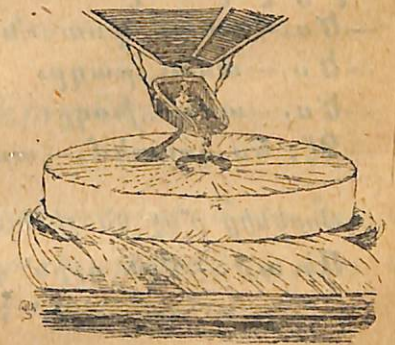
—էս ցորենը ո՞վ կաղայ,—կանչեց չալ հաւը:

—Չէ,—ասաւ կատուն:

—Չէ,—ասաւ բադը:

—Չէ,—ասաւ խոզը:

—Լաւ, ես կաղամ,—ասաւ չալ հաւը: Ցորենը տարաւ ջաղաց ու աղաց:

4.

Եկաւ հունցելու ժամանակը:

— Էս ալիւրը ո՞վ կը հունցի, — կանչեց չալ հաւը:

— Չէ, — ասաւ կատուն:

— Չէ, — ասաւ բաղը:

— Չէ, — ասաւ խոզը:

— Լաւ, ես կը հունցեմ, — ասաւ չալ հաւը ու շուր ածաւ, խմորը հունցեց:

5.

Եկաւ թխելու ժամանակը:

— Էս խմորը ո՞վ կը թխի, կանչեց չալ հաւը:

— Չէ, — ասաւ կատուն:

— Չէ, — ասաւ բաղը:

— Չէ, — ասաւ խոզը:

— Լաւ, ես կը թխեմ, — ասաւ չալ հաւը, խմորը գնդեց, ու դրաւ փուռը:

6.

Եկաւ ուտելու ժամանակը:

— Էս թաժա հացը ո՞վ կուտի, կանչեց չալ հաւը:

— Ես, — ասաւ կատուն:

— Ես, — ասաւ բաղը:

— Ես, — ասաւ խոզը:

— Չէ, ես կուտեմ, — ասաւ չալ հաւը ու կերաւ:

Յորենից ի՞նչ են շինում:

Ա. ու ած. — Բան դրին՝ փախաւ,

հաց դրին՝ հասաւ:

19. Փիսիկի գանգատը

Փիսիկը նստել մի մուխ անկիւնում, ունքերը կիտել ու լաց է լինում: Մօտիկ է գալիս մի ուրիշ կատու.

— Ինչո՞ւ ես լալիս, այ փիսիկ ջան, դու... — Ի՞նչ անեմ հապա,

որ լաց չը լինեմ, — գանգատ է անում Փիսուն տրխրադէմ: — Էն Համօն թաքուն

մաժունը կերաւ, գընաց տատի մօտ ինձ վըրա դրաւ: Հիմի տատիկի

եակից ընկած, ինձ են ման գալի մի-մի փէտ առած էն ըրթոթ Սուրէնն, Անօն ու Մօսօն: «Ո՞ւր է, ասում են, ո՞ւր է գող Փիսուն, ախ, թէ մի գըտանք. մաժուն ցոյց կը տանք...» Էսպէս բան սարքեց էն Համօն իմ դէմ. ի՞նչ անեմ հապա, որ լաց չը լինեմ...

Ու Փիսուն նըստել մի մուխ անկիւնում, ունքերը կիտել ու լաց է լինում:

20. Խեչօք երեխաներ

1.

Քուրիկն ու Սուրիկը գնում էին տատիկի մօտ: Երբ հասան փոքրիկ գետակին, տեսան որ տախտակը չը կայ, որի վրայով միշտ գնում գալիս էին:

Իսկ տատիկը խիստ արգելել էր՝ երբէք ջուրը՝ չը մտնեն որ կօշիկները թաց չանեն ու չը հիւանդանան:

Քուրիկն ու Սուրիկը նայեցին իրար:

— Ի՞նչ անենք, Սուրիկ, որ մեր կօշիկները թաց չը լինեն, — ասաւ քուրիկը:

— Ի՞նչ անենք, քուրիկ, — ասաւ Սուրիկը:

Ու սկսեցին միտք անել: Այնքան միտք արին, այնքան, որ իսկի այդքան միտք չէին արել:

2.

— Գտայ, Սուրիկ, — ասաւ յանկարծ քուրիկը: — Ես քեզ կը խտրտեմ ու ջրի միջով կը տանեմ մէկէլ ափը. քո կօշիկները կը մնան չոր: Վերջն էլ դու կը գաս, ինձ կը տանես, իմ կօշիկներն էլ կը մնան չոր:

Սուրիկը շատ ուրախացաւ իր խելօք քրոջ ասածի վրա: Քուրիկը նրան գրկեց ու շլքմփ, շլքմփ, մտաւ ջուրը:

Ջրի կէսը հասաւ թէ չէ, կանգ առաւ:

— Ի՞նչո՞ւ չես գնում, — հարցրեց Սուրիկը:

— Սուրիկ, կօշիկներս կարծես թրջւում են, — ասաւ քու-

րիկը: — Լաւն էն է, ցած արի, դու էստեղ մի քիչ սպասի, մինչև ես գնամ ափը, կօշիկներս հանեմ, ետ գամ, քեզ տանեմ:

— Լաւ, — ասաւ Սուրիկը, — ու շլքմփ, ցատկեց ջրի մէջ, կանգնեց գետակի մէջտեղը, մինչև որ քուրիկը գնաց ափը, որ կօշիկները հանի, ետ գայ, նրան տանի:

3.

Երբ քուրիկը կօշիկների կապերը արծակում էր, Սուրիկը ձայն տաւ:

— Կօշիկներս կարծես թրջւում են. ի՞նչ անեմ, քուրիկ:

— Արի, դու էլ շուտով հանի կօշիկներդ:

Սուրիկն էլ չըփչըփացնելով ետ եկաւ, նստեց, հանեց կօշիկները: Յետոյ երկուսն էլ վերցրին իրենց կօշիկները, քուրիկը՝ սորից գրկեց իր Սուրիկին ու անց կացրեց միւս ափը:

Ու երկուսն էլ շատ ուրախ էին, որ այսպէս խելօք կերպով անց կացան գետակը: Միայն վատն այն էր, որ կօշիկները ոչ միայն թրջւել էին, այլ և լցւել էին ջրով:

— Յիմար գետակը, էս բոլորը նա արաւ, — ասաւ քուրիկը:

— Յիմար գետակը, — ասաւ Սուրիկը:

Խելօք երեխաները ինչ պիտի անէին, որ կօշիկները չը թրջւէին:

Շ ու տ ա ս ե լ ու կ. — Մի տաշտ հով ճաթ,

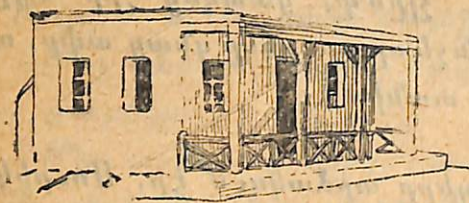
մի տաշտ տաք ճաթ,

մի տաշտ ճաքճրքոտած ճաթ:

Հանելուկներ. — 1) Էս կողմը դար, էն կողմը դար, մէջն անդադար:

2) Չին գնաց, թամբը մնաց:

21. Էս էն է...

1.

Էս էն տունն է, որ շինել է
վարպետ Օհանը:

2.

Էս էն ցորենն է, որ պահած է
էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

3.

Էս էն մուկն է, որ կերել է
էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

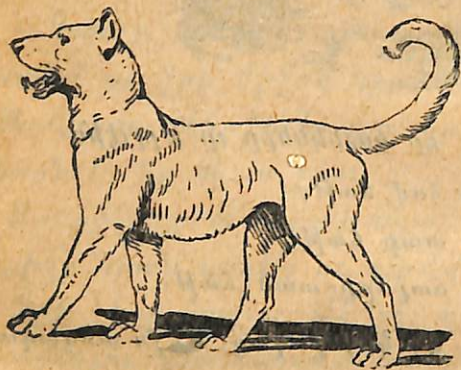
4.

Էս էն կատուն է, որ բռնել է
էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

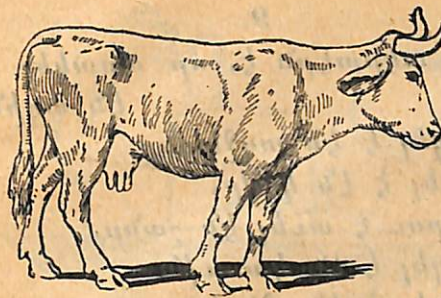

5.

Էս էն շունն է, որ զբզել է
էն կատին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

6.

Էս էն կովն է՝ կէռ պողաւոր,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զբզել է էն կատին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

7.

Էս էն աղջիկն է, որ կթել է
էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զբզել է էն կատին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

8.

Էս էն տղան է, որ ուզել է
էն աղջկանը,
որ կթել է էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զբզել է էն կատին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

9.

էս էն տէրտէրն է, որ պսակել է
էն տղին,

որ ուզել է էն աղջկանը,
որ կթել է էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ գրգել է էն կատուին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

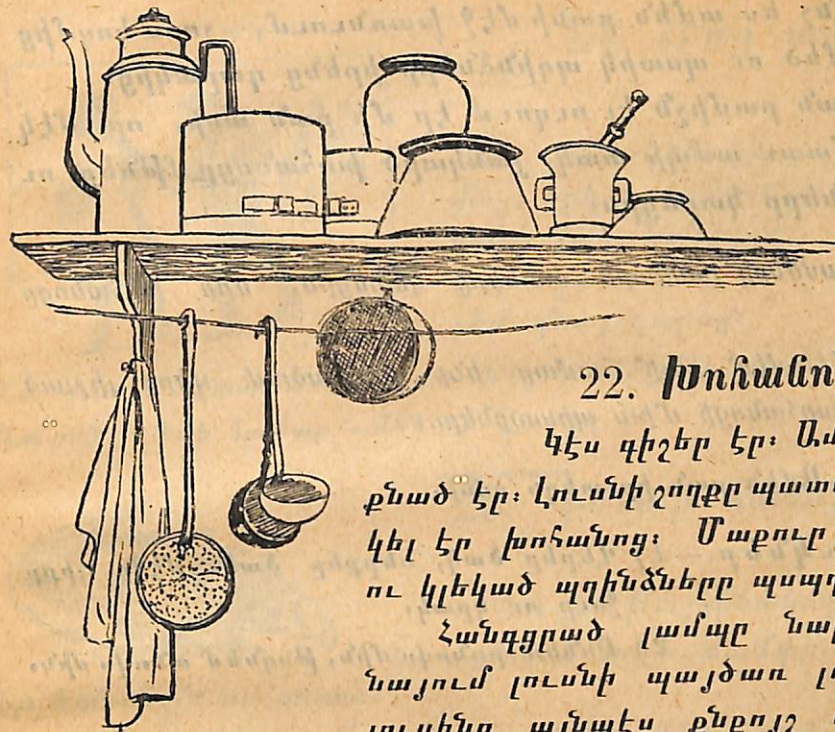
10.

էս էն աքլորն է, որ զարթեցրել է
էն տէրտէրին,

որ պսակել է էն տղին,
որ ուզել է էն աղջկանը,
որ կթել է էն կովը,
որ հարու է տւել է էն շանը,
որ գրգել է էն կատուին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

11.

էս էլ էն վարպետ Օհանը,
որ մորթել է էն աքլորին,
որ զարթեցրել է էն տէրտէրին,
որ պսակել է էն տղին,
որ ուզել է էն աղջկանը,
որ կթել է էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ գրգել է էն կատուին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

22. Խոհանոցում

Կէս գիշեր էր: Ամբողջ տունը
քնած էր: Լուսնի շողքը պատուհանից ըն-
կել էր խոհանոց: Մաքուր ամանները
ու կլեկած պղինձները պսպղում էին:

Հանգցրած լամպը նախանձով էր
նայում լուսնի պայծառ լոյսին, բայց
լուսինը այնպէս քնթոյշ էր ժպտում

նրան, որ նա իսկոյն հանգստացաւ:

Պղինձները, տապակը, սամովարը, սրճամանը, քամիչը,
շերեփը—բոլորն էլ փայլում էին և հպարտ նայում էին ի-
րար: Վիճում էին թէ ո՞րն է իրենց մէջ ամենից փայլունը:

—Ե՛ս,—բացականչեց ուռած սամովարը խոպոտ ձայնով:—

Տեսէք, իմ ոսկի ճառագայթները ի՜նչ
պէս են վառւում:

—Ո՛չ, ես եմ փայլունը,—զրնգաց
սպիտակ սրճամանը՝ սուր ու բարակ
քիթը վեր բաշելով:

—Ապա մի ղէսը նայեցէք,—այնկող-
մից բերանը լայն բաց արաւ ծանր
պղինձը:

—Ի՜նչ ե՛ս,—մէջ ընկաւ երկարապոչ
շերեփը:

—Դու ի՞նչ ես ամեն բանի մէջ խառնուում,—չորս կողմից
ձայն տւին մեծ ու պատիկ պղինձները իրենց դարակից:

Ծակբերան բամիչն էլ ուզում էր մի բան ասի, որ մէկ
էլ լուսինը մտաւ ամպի տակ, յանկարծ խոհանոցը մթնեց, ու
ամենքը ձայները կտրեցին:

1) Ինչո՞ւ ամենքը յանկարծ ձայները կտրեցին, երբ խոհանոցը
մթնեց:

2) Ասո՞ւմէկ-մէկ՝ ինչի՞ համար ենք գործածում վերը յիշած
ամաններն ու խոհանոցի միւս պիտոյքները:

Ա.ու.ա.ծ.—Ամեն բան իր տեղն ունի:

Հանելուկներ.—1) Վերևը ծակ, ներքևը ծակ, մէջը լիքը
ջուր ու կրակ:

2) Բռնեմ բռնովս մին, թողնեմ տնովս մին:

23. Ծոյ աղջիկ

Բանն ի՞նչ կանեմ՝ կեղտոտ է,
բամբակը կորիզոտ է,
մետաքս պիտի, որ մանեմ,
մաստակ պիտի, որ ծամեմ,
կտերը տիտիկ անեմ,
անցնողին մտիկ անեմ,
ուտեմ, խմեմ,
մթնի քնեմ:

Ա.ու.ա.ծ.—Ով ալարի, ոչ դալարի:

Հանելուկ.—Հինգ ախպէր են, չորսը պատ են շարում, մէկը
քար է կրում:

24. Ծոյ տղան

Չան, ջան, կիրակի,
վայ, երկուշաբթի,
նանի ջան, նանի,
փորս ցաւում է,
չեմ գնայ դպրոց:

Ի՞նչ կասէր աշխատատէր տղան. ի՞նչ կասէր, աշխատատէր աղջիկը.
Ա.ու.ա.ծ.—Գժի համար ամեն օր Չատիկ է:

25. Դժուար հանելուկ

Պուղին թաշկինակով տասը ձու
էր տանում տուն: Ծամփին պատահեց
իր ծանօթին ու ասաւ.

—Թէ իմանաս՝ թաշկինակում ինչ կայ, սրա ձւածեղից
քեզ էլ կուտացնեմ:

—Չո՞ւ, — պատասխանեց ծանօթը:

—Վահ, — զարմացաւ խելօքը.— էտ ո՞նց իմացար: Դէ, էն էլ
ասա՛ ըանի՞ հատ է: Թէ էտ էլ իմացար, բոլոր տասն էլ քեզ
կը տամ:

—Տասր:

—Ա՛յ, ախպէր, էտ էլ իմացար, — ասաւ Պուղին ու թաշկի-
նակով ձուն տւաւ ծանօթին:

26. Կճուճը

Քեռին եկաւ մեր բակը՝
լիք կճուճը շալակը.
ուսի թոկը կտրւեց,
կճուճն ընկաւ կտորւեց:

Ի՞նչ կարող էր լինել կճուճի մէջ:

27. Նկարիչն ու մեքենավարը

1.

Երևանդը անպատճառ նկարիչ պիտի դառնայ:

Միշտ մատիտը ձեռքին խաղաղում է ուր որ պատահի. գրքերի լուսանցքին, տետրակների մէջ, սեղանի երեսին, դռների վրա և տան պատերին:

Հայրն ու մայրը ինչքան նեղանում են, բան չի դառնում:

Այստեղ մի հաստ շուն է նկարած, ոտները կարծրիկ ու պոչը երկար. այնտեղ մի փոքրիկ ծառ, վրան լիքը թռչուններ, ամեն մի թռչունը մի հաւի չափ, ու էլ ծաղիկներ, էլ ամաններ:

Մի առանձին թղթի վրա էլ նկարել է պապի պատկերը, փառաւոր միրուքով, մազերը զրզրզւած, չիբուխը բերանին, ակնոցը աչքին, ձեռքին մի գիրք:

Չէ, երևանդը որ մեծանայ, անպատճառ նկարիչ պիտի դառնայ:

2.

Իսկ երևանդի փոքրիկ եղբայրը, ի՞նչ էք կարծում, ի՞նչ պիտի դառնայ:

Ամբողջ օրը երկաթուղի է խաղում: Աթոռները շարում է իրար ետեւից, կապում է իրար, փիսիկին նստեցնում է մէկ աթոռին, մի մուխաքա էլ նստեցնում է միւս աթոռին, ինքն էլ դառնում է լօկոմոտիւ (տեղաշարժ), լծւում ու քարշ տալիս:

Քարշ է տալիս սենեակից սենեակ. — հո՛ւ, հո՛ւ, հո՛ւ, ճամփայ տւէք, ճամփայ, գնացքը գալիս է:

Ի հարկէ սա էլ մեքենավար է դառնալու:

Իսկ դու ինչ ես դառնալու:

Շ ու տ ա ս ե լ ու կ. — Կարճ-պոչ փոցիս, կարճ-պոչ փոցիս:

Հ ա ն ե լ ու կ. — Փախչում եմ՝ ետեւիցս է ընկնում, ետեւիցն եմ ընկնում՝ փախչում է:

28. Պոչատ աղւես

1.

Լինում է չի լինում մի պառաւ: Էս պառաւն իր էծը կթում է, կաթը վեր է գնում, գնում է ցախ ու փէտ բերի, որ կրակ անի, կաթն եփի:

Մի աղւէս գալիս է, գլուխը կոխում է ամանը, կաթն ուտում: Պառաւը վրա է հասնում, ցաքատով տալիս է, աղւէսի պոչը կտրում:

2.

Պոչատ աղւէսը փախչում է, գնում է մի քարի վրա կանգնում ու էսպէս խնդրում.

— Տատիկ, տատիկ, պոչս տուր, կըցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներիս հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ճրտեղ էիր:

Պառաւն ասում է. — Դէ գնա իմ կաթը բեր:

3.

Աղւէսը գնում է կովի մօտ:

— Կովիկ, կովիկ, կաթ տուր ինձ, կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կըցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներիս հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ճրտեղ էիր:

Կովն ասում է. — Դէ գնա ինձ համար խոտ բեր:

4.

Աղւէսը գնում է արտի մօտ:

— Արտիկ, արտիկ, խոտ տուր ինձ, խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ, կաթը տանեմ պառաւին տամ,

պառաւր պոչս տայ, կըցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներիս հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ճրտեղ էիր:

Արտն ասում է.— Դէ գնա ինձ համար ջուր բեր:

5.

Աղւէսը գնում է աղբիւրի մօտ:

—Աղբիւր, աղբիւր, ջուր տուր ինձ, ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ, խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ, կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կըցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներիս հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ճրտեղ էիր:

Աղբիւրն ասում է.— Դէ գնա կուժ բեր:

6.

Աղւէսը գնում է աղջկայ մօտ:

—Աղջիկ, աղջիկ, կուժդ տուր, կուժը տանեմ աղբիւրին տամ, աղբիւրը ինձ ջուր տայ. ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կըցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներիս հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ճրտեղ էիր:

Աղջիկն ասում է.— Դէ գնա ուլունք բեր ինձ համար:

7.

Աղւէսը գնում է շարչու մօտ:

—Չարչի, շարչի ուլունք տուր, ուլունքը տանեմ աղջկան տամ, աղջիկը ինձ կուժ տայ. կուժը տանեմ աղբիւրին տամ, աղբիւրը ինձ ջուր տայ. ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կըցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներիս հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ճրտեղ էիր:

Չարչին ասում է.— Դէ գնա ինձ համար ձու բեր:

8.

Աղւէսը գնում է հաւի մօտ:

—Հաւիկ, հաւիկ, ձու-ձու տուր. ձու-ձուն տանեմ շարչուն տամ, շարչին ինձ ուլունք տայ. ուլունքը տանեմ աղջկան տամ, աղջիկը ինձ կուժ տայ. կուժը տանեմ աղբիւրին տամ, աղբիւրն ինձ ջուրը տայ. ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կըցեմ կըցմըցեմ, գնամ ընկերներիս հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ճրտեղ էիր:

Հաւը ասում է.— Դէ գնա ինձ համար կուտ բեր:

9.

Աղւէսը գնում է կալուրի մօտ:

—Կալուր, կալուր, կուտ տուր ինձ, կուտը տանեմ հաւին տամ, հաւը ինձ ձու տայ, ձուն տանեմ շարչուն տամ, շարչին ինձ ուլունք տայ. ուլունքը տանեմ աղջկան տամ, աղջիկը ինձ կուժ տայ. կուժը տանեմ աղբիւրին տամ, աղբիւրը ինձ ջուր տայ. ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կըցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներիս հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ճրտեղ էիր:

Կալուրի մեղքը գալիս է. մի բուռ կուտ է տալիս: Աղւէսը կուտը տանում է հաւին, հաւը ձու է տալի. ձուն տանում է շարչուն, շարչին ուլունք է տալի. ուլունքը տանում է աղջկան, աղջիկը կուժ է տալի. կուժը տանում է աղբիւրին, աղբիւրը ջուր է տալի. ջուրը տանում է արտին, արտը խոտ է տալի. խոտը տանում է կովին, կովը կաթ է տալի. կաթը տանում է պառաւին, պառաւը պոչը տալիս է իրեն, կըցում է, կըցմըցում է, վազում, գնում իր ընկերներին հասնում:

29. Գարնան անիւներ

Մարտը տալիս է ձնծաղիկ,
ապրիլը կապոյտ մանուշակ,
մայիսին բացւում է վարդը,
սոխակը երգում անուշակ:

30. Խեղօք հաշիւ

Մի աղբատ տղայ կանգնել էր փռան առջև ու ախորժակով նայում էր տաք-տաք բլիթներին:

Մտնում է ներս ու հարցնում.

— Ի՞նչ արժէ բլիթը:

— Վեցը հինգ կոպէկ:

— Վեց հինգ կոպէկ, հա՛. ուրեմն հինգը չորս կոպէկ, չորսն էլ երեք կոպէկ, երեքը երկու, երկուսը մէկ, իսկ մէկը անփող: Մէկը ինձ հերիք է. տւէք ինձ մէկը:

1) Տղան բլիթը ստացան:

2) Ծի՞շտ էր նրա հաշիւը:

31. Կռուկներ

Կը՛ռկը՛ռ, կըռկըռան
կռուկները հա՛ թռան.
կռուկների թևի տակ
եկաւ գարուն մեր դռան:

32. Արագիւների դարձը

Մի գով առաւօտ էր, երբ արագիւր իջաւ գիւղի վրա իր հին բունը: Երեխաները բակում խաղում էին:

— Բարով, երեխէք, — ձայն տւաւ արագիւր իր բարդու ծայրից:

— Արագիւն եկել է, արագիւն եկել է, — ուրախացան երեխաները:

— Նոր ի՞նչ կայ մեր գիւղում:

— Է՛, ինչ որ դու գնացել ես, այնքան բան է պատահել, — պատասխանեց մանուկներից մէկը: — Մյնպէս ցնւրտ էր, այնպէս ձմեռ: Դու լաւ պրծար:

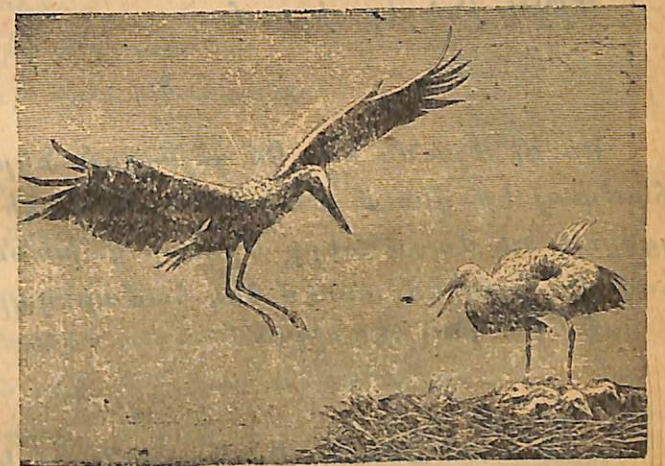
— Ափսոս այստեղ չէիր: Քրոջս մարդու տւինք, — շտապով յայտնեց միւսը. — հարսանիք արինք, քէֆ արինք:

— Ինձ համար հայրիկս Նոր-Տարուն կրունկով կօշիկներ առաւ, — ցոյց տւաւ իր կօշիկները մէկ ուրիշը:

— Իսկ ես արդէն դպրոց եմ գնում, — սկսեց մի փոքրիկ աղջիկ:

— Չէ՞ որ արագիւր դեռ այստեղ էր, որ քեզ դպրոց տարանք, — կտրեց նրա խօսքը մեծ եղբայրը: — Ո՛նց էիր լաց լինում, չէիր գնում:

— Ե՛ս... Ե՛ս... — կմկմաց աղջիկը: Ու նորից դարձաւ արագիւրին:

— Բայց հիմա ես ազատ կարգում եմ:

Արագիւր բարդու ծայրից ծանր-ծանր գլուխը ժաժ տւաւ:

— Լա՛ւ, լա՛ւ, շատ լաւ ես անում:

1) Փոքրիկ աղջիկը առաջ ինչո՞ւ չէր ուզում գնայ դպրոց եւ հիմի ինչո՞ւ է ուրախ:

2) Դո՞ւ ինչ նորութիւն կը յայտնէիր արագիւրին:

3) Վերելի պատկերում արագիւները ո՞ր ժամանակ են նկարում:

33. Մի՞թէ ինձ չէք սիրում

1.

Ես Գարունն եմ: Ես բերում եմ պայծառ արև ու տաք օրեր: Ես ծածկում եմ դաշտերը դալար խոտերով ու զարգարում եմ անտառները կանաչ տերևներով: Ես սփռում եմ ամեն տեղ ծաղիկներ ու թիթեռներ: Ես կանչում եմ թռչնակներին հեռու երկիրներից ու աշխարհը լցնում եմ երգերով: Մի՞թէ ինձ չէք սիրում:

2.

Իսկ ես Ամառն եմ: Ես ոսկեգօծում եմ արտերը ու կրճաքներում եմ հասկերի գլուխները: Ես կախ եմ անում այգիներում տանձ, խնձոր, դեղձ ու խաղող: Ես թռցնում եմ ճուտիկներին բներից և հանում եմ մանուկներին զով անտառը, աղբիւրների մօտ, ազատ սարերը:

Մի՞թէ ինձ չէք սիրում:

3.

Ես էլ Աշունն եմ: Ես գոյն-գոյն ներկում եմ ծառերը և ճամփայ եմ դնում թռչնակներին դէպի տաք երկիրները: Ես լցնում եմ մառանները մրգերի կախաններով, չիր ու չամիչով: Ես բաց եմ անում ձեզ համար դպրոցի դռները:

Մի՞թէ ինձ չէք սիրում:

4.

Ահա և ես՝ Չմեռը: Ես խաղացնում եմ ձիւնի փաթիլները օդի մէջ և ծածկում եմ սար ու ձոր սպիտակ վերմակով: Ես կապում եմ գետերը ամուր սառուցով: Ես բերում եմ ձեզ ձնազնդի, սահնակ ու սղոթան, երկար երեկոներ ու անվերջ հեքիաթներ: Ես բերում եմ ուրախ Նոր-Տարի ու բաղջր կաղանդ:

Մի՞թէ ինձ չէք սիրում:

34. Բնի մէջ

Մի ծառ:

Դաշտում մի ծառ:

Դաշտում մի կանաչ ծառ:

Մի բուն:

Ծառի վրա մի բուն:

Դաշտում ծառի վրա մի բուն:

Չորս ձու:

Չորս կապտաւուն ձու:

Բնի մէջ չորս կապտաւուն ձու:

Դաշտում ծառի վրա էն բնի մէջ չորս կապտաւուն ձու:

Մի թռչուն:

Մի մարիկ թռչուն:

Չորս կապտաւուն ձուի վրա մի մարիկ թռչուն:

Դաշտում կանաչ ծառի վրա էն բնի մէջ թուխ է նստել մի մարիկ թռչուն:

Ճուտիկներ:

Փոքրիկ ճուտիկներ:

էն բնի մէջ չորս ճուտիկներ:

Դաշտում կանաչ ծառի վրա էն բնի մէջ ծրլծրում են չորս փոքրիկ ճուտիկներ:

Թռի, մարիկ, թռի,

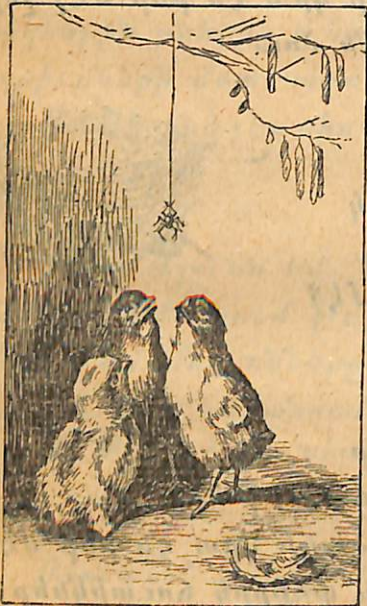
փոքրիկները ուտել են ուզում:

Ուրիշ ի՞նչ կենդանի գիտես՝ որ ձեռք է դուրս գալիս:

35. Մեղու

Ահա ծագեց արեգակը,
 ահա ծագեց մանուշակը,
 մեղուն թողեց իր փեթակը
 տրզտրզալով, տրզտրզալով:
 Մեղուն թռաւ ծաղիկներին,
 մեղրը բերաւ փոքրիկներին,
 կրճ ու խայթոցն էլ շարերին,
 կրսկծալով, կրսկծալով:

36. Ո՞վ է մեղաւորը

Մարդը կախ էր արել իր բարակ
 թելը ծառի ճիւղից ու վայր իջել:
 ձուտիկը, Մուտիկը և ձխըլտու-
 րիկը, Չալ հաւիկի գիժ վառիկները,
 նրան տեսան:

- Ի՞նչ է, — ճւաց ձուտիկը:
- Չէ, ի՞նչ է, — ճչաց Մուտիկը:
- Չէ, ի՞նչ է, ի՞մը, — ճրկճրկաց
 ձխըլտուրիկը:

Ու երեքն էլ իսկոյն վազեցին,
 որ սարդը բռնեն և ուտեն:

ձուտիկը վազեց՝ անփետուր թե-
 ւերը թափ տալով:

Մուտիկը վազեց բարակ վիզը ձիգ տալով:
 ձխըլտուրիկը վազեց՝ իր վնասուած կարմիր ոտը կաղէ-
 կաղ բաշ տալով:

- Հեռացէք, ի՞նչ է, — վրա պրծաւ ձուտիկը:
- Կորէք, ի՞նչ է, — հրեց Մուտիկը:
- Չեզ ո՞վ է տալիս, — բռթեց ձխըլտուրիկը:

Իրար այնքան բռթեցին, հրեցին, որ սարդը էլ չը սպասեց
 ու իր թելովը վեր փախաւ:

Վեր փախաւ ու վերևից նայում էր թէ ինչպէս էին կրո-
 ւում փոքրիկները ու իրար կտցահարում:

- Հիմի էս ի՞նչ արիք, — ճչում էր ձուտիկը:
- Դո՛ւք վախեցրիք, — ծուում էր Մուտիկը:
- Ի՞մ սարդը ինչո՞ւ փախցրիք, — լաց էր լինում ձխըլտու-
 րիկը:

Երեքից ո՞վ է մեղաւորը:

Ա. Ու աճ ն եր. — 1) Ծները իրար հետ կուեցին, ճամփորդի բանը աջողեց:

2) Հաւը երազում կուտ կը տեսնի:

37. Ծիտիկի օրօրքը

Կախուած է ճիւղքից
 ճօճը ծիտիկի.
 փըշի, հովիկ, փըշի,
 ճօճն օրօրւի, տանի
 բերի.
 նանի, ծիտիկ, նանի:

Ծիտիկը անուշ երազ է տեսնում.

- փըշի, հովիկ, փըշի,
- ճօճն օրօրւի, տանի բերի.
- նանի, ծիտիկ, նանի:

Բայց տես, ծիտիկը քընից չը գարթնի.

- կամաց փըշի, կամաց.
- ճօճն էլ զգուշ տանի բերի
- նանի, ծիտիկ, նանի:

38. Ծիտր

1.

Լինում է չի լինում մի ծիտ:

Մի անգամ էս ծտի ոտը փուշ է մտնում: Դէս է թռչում, դէն է թռչում, տեսնում է՝ մի պառաւ փէտի է ման գալի, ուզում է թոնիր վառի, հաց թխի: Գնում է ասում:

—Նանի ջան, նանի, ոտիս փուշը հանի, թոնիրդ վառի, ես էլ գնամ քշուշ անեմ, գլուխս պահեմ:

Պառաւը փուշը հանում է, թոնիրը վառում:

Ծիտը գնում է, ետ գալի թէ՛ իմ փուշը ետ տուր ինձ:

Պառաւն ասում է:—Փուշը թոնիրն եմ պցել:

Ծիտը կանգնում է թէ՛

—Իմ փուշը տուր, թէ չէ՛ դէս թռչեմ, դէն թռչեմ, լօշիկդ առնեմ, դուրս թռչեմ:

Պառաւը մի լօշ է տալի: Ծիտը լօշն առնում է թռչում:

2.

Գնում է տեսնում՝ մի հովիւ անհաց կաթն է ուտում:

Ասում է.

—Հովիւ ախպէր, կաթն ինչո՞ւ ես անհաց ուտում: Ա՛յ, լօշը առ, կաթի մէջ բրդի, կեր. ես էլ գնամ քուշուշ անեմ, գլուխս պահեմ:

Գնում է, ետ գալի թէ՛ լօշս տուր:

Հովիւն ասում է.—Կերայ:

—Չէ, ասում է, իմ լօշը տուր, թէ չէ՛ դէս թռչեմ, դէն թռչեմ, գառնիկդ առնեմ, դուրս թռչեմ:

Հովիւը ճարահատած մի գառ է տալի: Առնում է թռչում:

3.

Գնում է տեսնում մի տեղ հարսանիք են անում, մսացու չունեն, մորթեն:

Ասում է.—Ի՞նչ էք մոլորել: Ա՛յ, իմ գառն առէք, մորթեցէք, բէֆ արէք: Ես էլ գնամ քուշուշ անեմ, գլուխս պահեմ:

Գնում է, ետ գալի թէ՛ իմ գառը տւէք:

Ասում են.—Մորթել ենք, կերել, հրտեղից տանք:

Սա կանգնում է թէ՛ չէ, իմ գառը տալիս էք տւէք, թէ չէ՛ դէս թռչեմ, դէն թռչեմ, հարսին առնեմ, դուրս թռչեմ: Ու հարսին առնում է թռչում:

4.

Գնում է գնում, գնում է տեսնում՝ մի աշուղ իր ճամփով գնում է:

Ասում է.—Աշուղ ախպէր, առ էս հարսին, պահի քեզ մօտ: Ես էլ գնամ քուշուշ անեմ, գլուխս պահեմ:

Գնում է, ետ գալի, աշուղի առաջը կտրում թէ՛ իմ հարսն ինձ տուր:

Աշուղն ասում է.—Հարսը գնաց իրենց տուն:

Սա թէ՛ չէ, իմ հարսը տուր, թէ չէ՛ դէս թռչեմ, դէն թռչեմ, սագիկդ առնեմ, դուրս թռչեմ:

Աշուղը սազը տալիս է իրեն:

Սազը առնում է, ուսը պցում, թռչում. մի տեղ նստում է. սկսում է ամել ու ճրտւրտալով երգել.

Ծընգը, մընգը,
փուշիկ տւի, լօշիկ առայ,
լօշիկ տւի, գառնիկ առայ,
գառնիկ տւի, հարսիկ առայ,
հարսիկ տւի, սագիկ առայ,
սագիկ առայ, աշուղ դառայ,
ծընգը, մընգը,
ծիւ, ծիւ:

Ծիտիկը ինչո՞ւ սազը իրեն պահեց:

Հ ա ն ե լ ու կ .—Ալալա, բալալա, բեր խաղ արա, կախ արա:

Շ ու տ ա ս ե լ ու կ .—«Բեռի, էլի էն լաւ ալբէն առ.

էն լաւ ալբէն էլի առ, քեռի»:

36. Ծիտը

Հուռին՝ գնաց բանջարի,
բանջար չեղաւ՝ խոտ եղաւ,
խոտի տակին ծիտ եղաւ,
ծըլւըլալէն դուրս թռաւ:
Ծիտը թռաւ գերանին,
կանաչ խոտը բերանին:

Ա. ռ. ա. ծ. — Անճարը կերաւ բանջարը:

40. Գիժ քաւիկն

Փոթորիկ պապը մի գիժ
տղայ ունի, անունը Քամի:
Իսկի չի կարողանում հան-
գիստ նստի, միշտ մի ան-
կարգութիւն պիտի անի:

Մին էլ տեսար մէկի գըլ-
խարկը թոցրեց գլխից, միւսի
հովանոցը շուռ տուաւ ու ին-
քը շըւշըւալով փախաւ գնաց:

Գնաց յարձակեց տան-
տիկնոջ փռած լւացքի վրա.
շագիկը շպրտեց, գցեց հարե-
ւանի բակը, թաշկինակը հա-

նեց կտուրը ու ինքը ընկաւ փողոցները:

Փողոցների փողին հաւաքեց, վեր կալաւ լցրեց անցնող-
ների աչքն ու բերանը, ինքը, վը՛ղղ, թողեց կորաւ:

Ինչ կորաւ. Մին էլ ահա ներս ընկաւ բաց լուսամուտից,
փչեց, հանգրեց ճրագը, քեզ թողեց մթնումը ու սուլելով,
ծիժաղելով վառարանի ծակից դուրս փախաւ:

Գիժ է, գիժ:

էլ ուրիշ ի՞նչ գժովթիւններ է անում քամին:

Հանեւ լուկ. — Ոտները կրակում, գլուխը երկնքում:

41. Քամի

— Ո՛ւ-ն՛ւ-ն՛ւ...

Քամին է, քամին,
տես անգգամին.
բերան շունի՛ փրշում է,
թևեր շունի՛ թռչում է,
ձեռքեր շունի՛ քաշում է,
իմ փոքրիկին քշում է:

Կորի, դու քամի,
անպիտան քամի:
Մի վախի, ջանիկ,
փէշս պինդ պահի,
ես թող չեմ անի,
քամին քեզ տանի:

42. Ժամացոյցը

1.

— Զը՛խկ-չը՛խկ, չը՛խկ-չը՛խկ, — հանդարտ ու միակերպ
գնում գալիս է ժամացոյցի ճոճանակը:

— Վեր կաց, վեր կաց, Գուրգէն, արդէն եօթը խփել է,
զարթեցնում է մայրիկը տղին:

— Թող մի քիչ էլ քնեմ, — խնդրում է Գուրգէնը ձգձրգւե-
լով: — Մեր ժամացոյցը առաջ է վազում:

— Ո՛չ-ո՛չ, ո՛չ-ո՛չ, — պատասխանում է ժամացոյցը պատից:

2.

Գուրգէնը գալիս է դպրոցից, վերարկուն հանում է,
զլխարկը դէն շպրտում:

— Ե-կա՛ր, — Ե-կա՛ր, — ողջունում է նրան ժամացոյցը:

—Ո՛ւՖ, դեռ մէկը չը կայ, իսկ հայրիկը միշտ երկուսին է գալիս:

Ու Գուրգէնը կանգնում է ժամացոյցի առջև, ոտը գետնին է զարկում ու կանչում:

—Ի՛նչ դանդաղ ես բանում, ժամացոյց: Մի քիչ շուտ, շատ եմ սոված:

—Ես-չէ, ես-չէ,—ծաղրում է նրան ժամացոյցը, իր երկար ճօճանակը հանգիստ աջ ու ձախ շարժելով:

3.

Թէյը վաղուց հաւաքել են: Դուրսը վաղուց մթնել է:

Գուրգէնը նոր նստել է դասերը սերտելու:

Իսկ ժամացոյցը ահագին աչքը չոել՝ նայում է ու կրկնում:

—Ա՛յ-այ, այ-այ:

1) Ի՛նչպիսի տղայ է Գուրգէնը:

2) Ժամացոյցը մըր է քնում:

Ա. ռ. ա. ծ. — Այսօրւայ գործը վաղւան մի թողնի:

43. Արտուտիկը

Արտուտիկ,
նախշուն տոտիկ,
իջնեն կալեր
գողտիկ-մողտիկ,
ընտրեն բարեր,
ուտեն կուտիկ,
կը ծըլււլան
կելթիկ-կելթիկ:

Արտուտիկը ամենից քաղցը մըր է երգում:

44. Ա ի թ

—Ասա, տեսնեմ, մեր գիւղում
կովերն ի՞նչպէս են կթում:

—Ահա այսպէս են կթում:

Ճիծը խլում հորթուկից,
հորթը կապում մօր ծնկից,
կովկիթն իրենց գոգն առնում,
կովի կողքին կըկըգում:

ՎԸ՝ 22 — ԲԸ՝ ԺԺ,

ՎԸ՝ 22 — ԲԸ՝ ԺԺ:

1) Ուրիշ ո՞ր կենդանիներն են կթում:

2) Կաթը ինչո՞ւ են կթում:

3) Ինչո՞ւ են կթելիս հորթը կովի ծնկից կապում:

45. Վ Ե Ճ

— Կաթը ես եմ տալիս, — ասաւ կովը: — ԴճԼԲ
ինչացու էք:

— Հողը ես եմ վարում, — ասաւ գոմէշը: — ԴճԼԲ
ինչացու էք:

— Հեծւորին ես եմ թոցնում, — ասաւ ձին: — ԴճԼԲ
ինչացու էք:

— Տուեն ու հօտը ես եմ պահում, — ասաւ շունը: — ԴճԼԲ
ինչացու էք:

— Աշխարհը ոտքի ես եմ հանում, — ասաւ արջորը: — ԴճԼԲ
ինչացու էք: Ծուղրուղո՛ւ:

Ի՞նչ կատին ոչխարը, էշը, կատուն, հաւը, եթէ այնտեղ լինէին:

Շ ու տ ա ս ե լ ու կ. — Փոկակապ Ակոպ ապի, ինձ համար մի փոկ կապի, քեզ ասեմ՝ փոկակապ Ակոպ ապի:

46. Ոնց եւն հարում խնոցին

Թոկը ծառից կապեցին,
հաստ խնոցին կախեցին,
երկու ծայրից բռնեցին.
տարան, բերին շարժեցին,
թըրթիկ—չըրթիկ,
չըրթիկ—թըրթիկ.
ահա այսպէս հարեցին,
դեղին կարագ հանեցին:

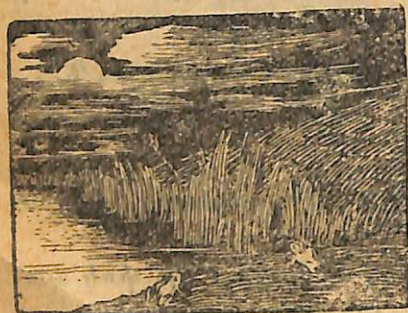
- 1) Կարագը ինչից հանեցին:
- 2) Կարագը հանելուց յետոյ՝ խնոցում ինչ մնաց:
- 3) Չեզ մօտ էլ այսպէս են խնոցին հարում:

Գ Ո Ի Թ Ա Ն

«Թաղոս, ասա գուլթան»:
Թաղոսն ասաւ՝ գուլթան:
«Ես սեր ուտեմ, դու թան»:

47. Խնոցի

Հարի, հարի, խնոցի,
մէջդ բարի, խնոցի,
ուռկըդ բարակ, խնոցի
մէջըդ կարագ, խնոցի:

48. Քեռին մեռել է

Գորտը գորտին կանչում է.
—Քեռին մեռել է, քեռին մեռել է:
—Ե՞րբ, ե՞րբ, ե՞րբ:
—Մէ-կէ-կէլօրը, մէ-կէ-կէլօրը:
—Ղօրթ, ղօրթ, ղօրթ:

49. Ճանձերի գրոյցը

Իրիկունը ճանձերը հաւար-
ւել էին առաստաղին ու զրոյց
էին անում:

—Տը՛ղգ, տը՛ղգ, ինչ լաւ կին
է Սօֆիա մայրիկը,—ասում էր
մի ճանձ, շաքարոտ ոտները լի-
գելով:—Ամբողջ օրը շարձարւում
է մեզ համար: Թէյի ժամանակ լիք շաքարամանը բերում է
դնում մէջտեղը: Մեզ համար անուշ է պատրաստում, կան-
ֆէտ է հանում, բոլորը մեզ համար:

—Տը՛ղգ, տը՛ղգ,—մէջ մտաւ մի ուրիշը:—Այն օրն էլ երե-
խաները մեր խաղողը ուտում էին, եկաւ խլեց, դրաւ պահա-
րանի գլխին, որ մենք ուտենք:

—Իսկ այն արջի նման մարդը, որ հայրիկ են ասում,—
դարձեալ սկսեց առաջինը,—ինչ անպիտան մարդ է: Մի տե-
սակ բան է ծխում, ծխով տունը լցնում է, քիչ է մնում խեղ-
դւես: Առջին էլ փոքրիկ ամանով մի բան է դրել, որ ինքը
թանաք է ասում: Այն օրը
փորձեցի, համը տեսայ. թնւ,
այնպէս դառն էր. քիչ մնաց՝
մէջն էլ խեղդուէի: Շատ ան-
պիտան մարդ է, շատ:

—Օ՛ֆ,—հառաչեցին բոլոր
ճանձերը միասին,—ափսոս չի
Սօֆիա մայրիկը:

- 1) Սօֆիա մայրիկն էլ սիրո՞ւմ էր ճանձերին:
- 2) Հապա ինչո՞ւ էր այնպէս հոգ քաշում ճանձերի համար:

Առաժ. —Էջն ընկաւ գարու հորը.
ասաւ՝ էս լաւ է քան իմ ախոռը:

50. Նապաստակի քացին

Մեր տան առաջ պարտէզ կայ,
 պարտէզի մէջ մի ծառ կայ,
 ծառի վրա մի բուն կայ,
 բրնձի մէջ մի ձու կայ,
 ձրւի մէջը նապաստակ.
 փախի թէ չէ քացի կը տայ:

Առաժ. — Աստուած ազատի նապաստակի քացուց:

51.***

Փոքրիկ Արտաշէսը շը-
 շըլացնելով գնում էր ձորով:
 Յանկարծ լսեց որ մի ուրիշն
 էլ է շլացնում: Հէնց իմա-
 ցաւ՝ ընկերն է, կանգնեց,
 ձայն տուաւ.

- Վահան, դ՞հու ես:
- Ե՛ս...
- Ատա՛, մեր հորթը ո՞ւր
 գնաց, տեսա՞ր:
- Սա՛ր...
- Հանա՞ք ես անում ի՞նչ է:
- Չէ՛...
- Վայ, էտ հօ գէլը կո՞ւտի.
- Ուտի՛...

Արտաշէսը լալով վագեց տուն. տեսաւ՝ հորթն էլ է տանը,
 Վահանն էր:

- 1) Հապա ո՞վ էր Արտաշէսին պատասխան տալը:
- 2) Ի՞նչ դնեց պատմութեան վերնագիրը:

Առաժներ. — 1) Դատարկ կարասը մեծ ձայն կը տայ:
 2) Կարասումը ինչ ձայն տաս՝ էն կը լսես:

52. Ծտի գարնանքը

Քեռի Խէչանի այգում խաղողը հասել էր: Թըռ-
 չունները մէջը քէֆ էին անում, մանաւանդ մէ-
 փոքրիկ ծիտ: Նա ծնւել էր հէնց այդ այգում, մի սալորենու
 երկու ճիւղի արանքում: Ամբողջ օրը թռչում էր ողկոյզից
 ողկոյզ, այստեղ մի հատիկ, այնտեղ մի հատիկ, անուշ էր ա-
 նում ու երգում: Մի օր էլ տեսաւ՝ գիւղացիք քթոցներով
 թափւել են այգին: Հեռացաւ, թառ եղաւ մի ծառի ու խէթ-խէթ
 նայում էր այնտեղից: Տեսաւ որ գիւղացիք դանակներով կտրա-
 տում են ողկոյզները, քթոցներն ածում, շալակում տանում:

— Էս ի՞նչ անաստուած բան է. ի՞նչ են ա-
 նում էս մարդիկը իմ այգում, ո՞ւր են տանում
 իմ խաղողը, — զարմացած մտածում էր նա և չէր
 կարողանում հասկանալ:

- 1) Ո՞ւր էին տանում խաղողը:
- 2) Էս ամենը տարւայ ո՞ր եղանակին էր:
- 3) Խաղողից ի՞նչ են պատրաստում:
- 4) Խաղողի հետ միասին էլ ուրիշ ի՞նչ
 պտուղներ են հասնում:

Առաժ. — Ծառը քանի պտուղ շատ
 ունենայ, գլուխը քաշ կը գցի:

53. Կոյր տղան

Ա՛խ, նա կոյր էր,
 փոքրիկ տղան,
 որք ու մենակ,
 ու բակէ բակ
 տխուր կերգէր.

«Է՛, պարոններ, երնէկ նրան,
 ով տեսնում է ամեն ծր
 կապոյտ կամար, արևի լոյս
 ու երեսը անուշ մօր»:

Ա՛խ, նա կոյր էր,
 փոքրիկ տղան,
 որք ու մենակ
 ու բակէ բակ
 տխուր կերգէր:

54. Գրիչ

«Ի՞նչ կը լինի, ասան գրիչ,
 ինձ էլ սիրես զոնէ մի բիչ:
 Ինչո՞ւ իմ մեծ քրոջ ձեռքին
 գրում ես միշտ վարժ ու կարգին.
 Իսկ իմ ձեռքին խաղմը գում ես
 սև ագռաւի ճանկերի պէս:
 Ես քեզ վատ բան ի՞նչ եմ արել,
 Եկ, խնդրում եմ՝ ինձ համար էլ
 գրի էնպէս արագ արագ,
 էնպէս ուղիղ, սիրուն, բարակ»:
 Գրիչը լուռ լըսում, լըսում,
 ճրուճըրում է ու խաղմըրում,
 բայց այս անգամ արդէն, կարծես,
 փոքրիկ ծրաի ճանկերի պէս:

Ց ա ն կ

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ . . . 3-54

ԸՆԹԵՐՅԱՐԱՆ

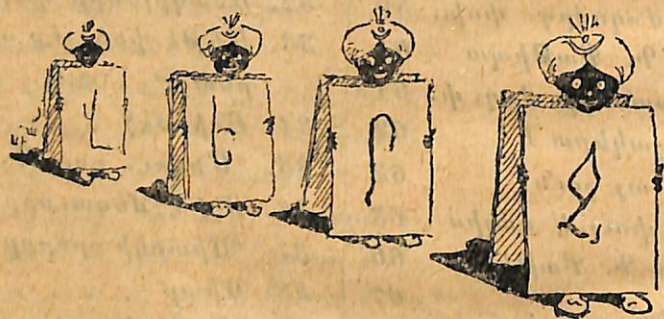
1. *Լուսաբացին	55	22. Խոհանոցում	79
2. Ծաի գուլպաները	56	23. *Ծոյլ աղջիկ. ժողովրդ. փ.	80
3. *Լուսացաւ. ժողովրդ.	56	24. *Ծոյլ տղան. ժողովրդ. փ.	81
4. Առաջին ձիւնը	56	25. Դժւար հանելուկ	81
5. *Ուլիկը	57	26. *Կճուճը. ժողովրդ. փ.	81
6. *Շունը	59	27. Նկարիչն ու մեքենավարը	82
7. Ուժովը. ժողովրդ. փոխ.	59	28. Պոչատ աղւէս	83
8. *Կատու. Գ. Քաթիպա	61	29. Գարնան ամիսներ Գ. Ք.	86
9. Չեռքի մասները. ժող. փ.	61	30. Խելօք հաշիւ	86
10. Արդէն աշակերտ է	62	31. *Կռունկներ. ժողովրդ.	86
11. *Կարգա՛, այ շուն	62	32. Արագիլների դարձը	86
12. Երկինքը փուլ է գալիս	63	33. Միթէ ինձ չէք սիրում, ըստ Բ. Գրամ.	88
13. *Բաղիկը. Գ. Քաթիպա	66	34. Բնի մէջ	89
14. *Իրիկուն	67	35. *Մեղու. ըստ Գ. Ք. ի	90
15. Պետիկի վերջակէտը	68	36. Ո՞վ է մեղաւորը	90
16. Արև ու լուսին	69	37. *Ծիտիկի օրօրքը	91
17. *Մկան տունը	70	38. Ծիտը	92
18. Չալ հաւի պատմութիւնը	71	39. *Ծիտ. ժողովրդ. փ.	94
19. *Փիսիկի գանգատը	73	40. Գիժ քամին	94
20. Խելօք երեխաներ	73	41. *Քամին	95
21. *Էս էն է	76	42. Ժամացոյց	95
		43. *Արաուաիկ. ժողովրդ.	96
		44. *Կիթ. Ա. Արարատեանի	97
		45. Վէճ	97

46. *Ոնց են հարում խնոցին, Ա. Արարատեանի 98	50. *Նապաստ. քացին. ժող. 100
47. *Խնոցի. ժողովրդ. փ. 98	51. *** 100
48. *Քեռին մեռել է. ժող. 98	52. Ծտի զարմանքը 101
49. Ճանճերի զրոյցը 99	53. *Կոյր աղան 102
	54. Գրիչ 102

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐԻ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

1. Չանգ 27	7. Սամովար 80
2. Մատ, մատանի 61	8. Ճրագ 80
3. Անկողին 62	9. Միլեր 80
4. Աստղեր 70	10. Սուեր 82
5. Գետ 75	11. Սաղ 93
6. Կամուրջ 75	12. Ծուխ 94

Մեր հեղինակութիւնները, մեր մշակած ժողովրդական նիւթերը, մեր թարգմանութիւններն ու փոխադրութիւնները ստորագրութիւն չեն կրում:

А Р М
4-258

ՀՈՒՍԱՐԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ	40 Կ.
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ	60 Կ.
ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ	70 Կ.
ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ	80 Կ.
ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ	1 և. 00 Կ.

Handwritten signature

Դիմել՝ Тифлисъ, Бебутовская, 25, Ст. Лисиціану
կամ պահեստին. — Тифлисъ, книжный магазинъ
„Гирь“ («Գիր»):

2013

3672

« Ազգային գրադարան »

NL0062018

Apr.

4-258a